

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

VELIKO VIJEĆE

PREDMET
COUDERC I HACHETTE FILIPACCHI ASSOCIÉS PROTIV
FRANCUSKE

(Zahtjev br. 40454/07)

PRESUDA

STRASBOURG

10. studenog 2015.

Ova je presuda konačna.

U predmetu Couderc i Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske,

Europski sud za ljudska prava zasjedajući u Velikom vijeću u sastavu:

Dean Spielmann, *predsjednik*,
Josep Casadevall,
İşıl Karakaş,
Khanlar Hajiyeu,
Päivi Hirvelä,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Ledi Bianku,
Julia Laffranque,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Erik Møse,
Helen Keller,
André Potocki,
Aleš Pejchal,
Johannes Silvis,
Valeriu Griţco,
Robert Spano,
Branko Lubarda, *suci*,

i Søren Prebensen, *zamjenik tajnika Velikog vijeća*,

nakon vijećanja zatvorenih za javnost održanih 15. travnja i 19. listopada
2015.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena posljednje navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 40454/07) koji su protiv Republike Francuske 24. kolovoza 2007. francuska državljanka, gđa Anne-Marie Couderc, i društvo Hachette Filipacchi Associés, osnovano sukladno francuskom pravu, („podnositelji zahtjeva“), podnijeli Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“).

2. Podnositelje zahtjeva zastupala je gđa M.-C. de Percin, odvjetnica pri odvjetničkoj komori u Parizu. Francusku vladu („Vlada“) zastupao je njezin suzastupnik, g. G. de Bergues, zamjenik voditelja pravnih poslova Ministarstva vanjskih poslova i međunarodnog razvoja.

3. Podnositelji zahtjeva naveli su da im je neopravdano povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja (članak 10. Konvencije).

4. Zahtjev je dodijeljen petom odjelu Suda (pravilo 52., stavak 1. Poslovnika). Dana 13. svibnja 2014. vijeće spomenutog odjela sastavljeno od sudaca Marka Villigera, Angelike Nußberger, Boštjana M. Zupančiča, Ann Power-Forde, Andréa Potockoga, Paula Lemmensa i Helene Jäderblom te

Claudije Westerdiek, tajnice Odjela, zahtjev je proglasilo dopuštenim i donijelo presudu. Dana 11. rujna 2014. Vlada je zatražila upućivanje predmeta Velikom vijeću u skladu s člankom 43. Konvencije. Dana 13. listopada 2014. odbor Velikog vijeća prihvatio je zahtjev.

5. Sastav Velikog vijeća određen je u skladu s člankom 26., stavcima 4. i 5. Konvencije te pravilom 24. Poslovnika.

6. Podnositelji zahtjeva i Vlada podnijeli su u pisanom obliku dodatna očitovanja (pravilo 59., stavak 1. Poslovnika). Zaprimljena su i očitovanja vlade Monaka i nevladine organizacije Media Legal Defence Initiative, kojima je predsjednik Velikog vijeća dopustio miješanje u pisani postupak (članak 36., stavak 2. Konvencije i pravilo 44., stavak 3. Poslovnika).

7. Dana 15. travnja 2015. u Palači ljudskih prava u Strasbourgu održana je rasprava otvorena za javnost (pravilo 59., stavak 3. Poslovnika).

Sudjelovali su:

– za Vladu

g. G. DE BERGUES, zamjenik voditelja pravnih poslova
Ministarstva vanjskih poslova i međunarodnog razvoja,
suzastupnik;

gđe E. JUNG,
P. ROUAULT-CHALIER,
C. FABRE,

T. JEWCSUK, *savjetnice;*

– za podnositelje zahtjeva

gđa M.-C. DE PERCIN, odvjetnica pri odvjetničkoj komori
u Parizu, *zastupnica.*

Sud je saslušao izjave odvjetnice de Percin i g. de Berguesa.

ČINJENICE

I. POZADINA PREDMETA

8. Podnositelji zahtjeva su glavna urednica i izdavačka kuća tjednika *Paris Match*. Gđa Anne-Marie Couderc rođena je 1950. i živi u Levallois-Perretu. Društvo Hachette Filipacchi Associés ima sjedište u Levallois-Perretu.

A. Činjenični kontekst predmeta

9. Dana 3. svibnja 2005, britanski dnevni list *Daily Mail* objavio je članak naslovljen: „*Is this boy the heir to Monaco?*“ („Je li ovaj dječak prijestolonasljednik Monaka?“). Članak je prenio navode jedne žene, gđe Coste, koja je tvrdila da je otac njezina sina Albert Grimaldi, monegaški knez (u daljnjem tekstu „knez“), koji vlada Monakom od smrti svog oca, 6. travnja 2005. U članku je najavljen prilog koji će biti objavljen u *Paris Matchu* i predstavljeni su njegovi ključni elementi. Pratile su ga tri fotografije, a na jednoj od njih knez je držao dijete u naručju. Ispod fotografije pisalo je: „*His successor to the throne? Prince Albert with Alexandre*“ („Hoće li ga naslijediti na prijestolju? Knez Albert s Alexandream“).

10. Nakon što je obaviješten da će članak izaći u *Paris Matchu*, knez je istog dana podnositeljima zahtjeva po sudskom dostavljaču poslao upozorenje da članak ne objave.

11. Dana 4. svibnja 2005. njemački tjednik *Bunte* objavio je intervju s gđom Coste. Na naslovnici časopisa pisalo je: „*Prinz Albert ist der Vater meines Kindes*“ („Knez Albert otac je mog djeteta“). Na naslovnici su bile dvije fotografije kneza. Na jednoj je bio s gđom Coste, a na drugoj je u naručju držao dijete.

12. Istog su dana razne internetske stranice prenijele tu informaciju. U Francuskoj su dijelovi članka najavljenog u *Paris Matchu* bili uklopljeni u članak na internetskoj stranici radija RTL, naslovljen „Knez Albert II. navodno ima sina. Monako šuti.“ I kanal LCI na svojoj je internetskoj stranici objavio članak naslovljen „Albert: glasine o sinu“. Informacija se pojavila i na internetskoj stranici MEDEF-a (Francuske udruge poslodavaca), u sljedećem obliku: „Skriveno dijete kneza Alberta od Monaka: prema nekim britanskim i njemačkim novinama, Albert od Monaka navodno je otac 19-mjesečnog dječaka“.

13. Dana 5. svibnja 2005., unatoč kneževu upozorenju, tjednik *Paris Match* u svom broju 2920 objavio je članak najavljen na naslovnici riječima: „Albert od Monaka: Alexandre, skriveno dijete“. Na naslovnici je bila i ovalna fotografija kneza s djetetom u naručju. Članak je objavljen na stranicama 50. do 59. Gđa Coste u razgovoru je odgovarala na pitanja novinara i potvrdila da je knez otac njezina sina Alexandrea, rođenoga 24. kolovoza 2003. U razgovoru su opisane okolnosti u kojima je gđa Coste upoznala kneza, njihov intiman odnos, njihovi osjećaji, kneževa reakcija kad je saznao za trudnoću te njegovo ponašanje prema djetetu nakon rođenja.

14. U nastavku slijede mjerodavni dijelovi spomenutog razgovora.

„*PARIS MATCH*. Kako ste upoznali Alberta od Monaka?

NICOLE COSTE. Upoznali smo se prije osam godina, na letu od Nice do Pariza (...) Prije slijetanja tražio je moj broj telefona. Nakon dva tjedna dobila sam poruku na mobitel. (...)

4 PRESUDA U PREDMETU COUDERC I HACHETTE FILIPACCHI ASSOCIÉS PROTIV
FRANCUSKE

(...) Pozvao me u Monako. (...) Otišla sam idući vikend. (...) Proveli smo nježnu noć jedno uz drugo. Bilo je vrlo romantično! Nakon tog vikenda nazvao me da mi kaže da mu je bilo vrlo lijepo i da me želi opet vidjeti.

(...)

Mjeseci su prolazili i ludo sam se zaljubila. Vikende sam provodila u Monaku. Kad nije imao obveza, posvuda me vodio sa sobom. (...)

(...)

Mislila sam da se nešto događa između nas. Nije govorio o svojim osjećajima, ali čula sam kako mu srce tuče. Neki su znakovi vrlo jasni kad ste u nečijem zagrljaju... Ništa mi nije govorio i ništa ga nisam pitala. Ali nježno me gledao i upućivao mi je nježne geste, čak i u javnosti, čak i pred drugim djevojkama. Vjerovala sam da cijeni moju naklonost. Svojim je prijateljima govorio da sam vrlo nježna i da mu se sviđa moja majčinska crta. A ja sam njega smatrala dirljivim.

PARIS MATCH. Često ste se nalazili?

NICOLE COSTE. Prvih pet godina dolazila sam u Monako jedanput mjesečno. (...) Katkad bi me vodio i na službena događanja, primjerice na dodjelu nagrada World Music Awards ili na teniske turnire. (...)

PARIS MATCH. Jeste li upoznali njegova oca, kneza Rainiera?

NICOLE COSTE. Jesam. Upoznali smo se na večeri s dvadesetak uzvanika. Albert mi je rekao da ne možemo zajedno na večeru jer će ondje biti njegov otac. Poslijepodne mi je na neizravan način najljepše izjavio ljubav. Pred svima je svom prijatelju rekao: „Dobro čuvaj Nicole. Draga mi je.“ I onda me poljubio. (...)

PARIS MATCH. Što vam je rekao o razgovoru s ocem?

NICOLE COSTE. Sutradan smo o tome razgovarali. Učinio mi se čudnim. Zabrinula sam se. „Razmišljao sam“, rekao mi je. „Mislim da bi bilo bolje da budemo samo prijatelji.“

PARIS MATCH. Kako ste reagirali na to?

NICOLE COSTE. (...) Rasplakala sam se. Nazvala sam ga da vidim je li zaista gotovo. „Što bi ti učinio na mome mjestu?“ Odgovorio mi je: „Pričekao bih. Ne dugo, ali bih pričekao. (...)“ (...)

PARIS MATCH. Čini se da je razgovor Alberta s ocem bio prekretnica u vašem odnosu.

NICOLE COSTE. Istina. Nakon toga naš se odnos pogoršao. Ali, s druge strane, mislim da se bojao vezati se. Oklijevao je i nakon svakog koraka naprijed uslijedila bi dva unatrag. (...)

(...) Albert nije čovjek koji izražava svoje osjećaje ili se prepire. Ima sjajan smisao za humor. Činilo mi se da još nešto osjeća za mene. Viđali smo se jednako često, ali kraće. Sad smo se viđali na jedan dan, ne na tri. Činilo mi se da se boji previše se vezati. U prosincu 2002. htjela sam da proslavimo moj rođendan. (...) Predložio mi je da dođem u Monako (...) i otišli smo na piće. (...) Mnogo se djevojaka motalo oko njega i dala sam mu do znanja da mi se to ne sviđa. Kad smo se vratili u stan, opet smo vodili ljubav, što te noći nikako nisam htjela. Ta mi je večer bila naporna.

PARIS MATCH. Tada ste zatrudnjeli?

NICOLE COSTE. Jesam. Ni ja ni on to nismo htjeli. Štitila sam se. (...) Kad sam vidjela Alberta 11. prosinca, boljele su me grudi. Rekla sam mu: „Što ćemo ako sam trudna?“

Odgovorio mi je: „Ako si trudna, trebala bi zadržati dijete.“ To je rekao iskreno. Odmah je počeo razmišljati o imenima za dječaka, a ja o imenima za djevojčicu jer sam već imala dva sina. Rekao mi je: „Razmišljam o imenu za dječaka. Samo njih rađaš!“ (...)

(...)

Nakon nekog vremena test na trudnoću bio mi je pozitivan. (...) Htjela sam da brzo odlučim (...) jer sam bila svjesna što za Alberta znači dijete u situaciji u kojoj se nalazio. Smatrala sam da on mora odlučiti. (...) Rekao mi je: „Zadrži dijete. Pobrinut ću se za njega. Nikad vam ništa neće nedostajati. Ne mogu ti obećati da ću te oženiti, ali zadrži dijete i ne brini se. Pomalo ću ga uvesti u obitelj. Volio bih da za sada to ostane između nas. Samo moram reći svom savjetniku i prijatelju iz djetinjstva kojeg dobro poznaješ.“

PARIS MATCH. Je li pitao za vas tijekom trudnoće?

NICOLE COSTE. Povremeno. Bio je vrlo nježan u razgovorima. A onda me jednog dana došao posjetiti u Pariz sa savjetnikom. (...) Tada sam bila u trećem mjesecu trudnoće. Promijenio je mišljenje, ali bilo je prekasno. Njegov mi je savjetnik rekao: „Shvaćaš li da će, ako bude dječak, to iskoristiti da spriječe Alberta da preuzme prijestolje i da će jednog dana dječak imati pravo tražiti prijestolje?“ Iznenadilo me što je govorio o tome jer sam to smatrala detaljima. O tome nisam niti razmišljala. (...) Bilo mi je jasno da izvanbračno dijete ne može postati knezom.

PARIS MATCH. Što se zatim dogodilo?

NICOLE COSTE. Znala sam da čekam dječaka. To me veoma uznemirilo. (...) Pitala sam ga je li problem to što će biti dječak. (...) „Jednako kao i da bude djevojčica.“ Položio mi je dlan na trbuh i opet smo razgovarali o imenima. (...)

(...)

Nazvala sam ga kad sam bila trudna pet i pol mjeseci. Bio je drukčiji. Shvatila sam da se nešto dogodilo i da želi presjeći sve veze. Rekao mi je: „Razmislio sam o svemu. Zatražio sam savjet. Ne mogu imati dijete.“

(...)

Otišla sam k odvjetniku, a on se javio Albertovu odvjetniku. Albert me odmah nazvao. Bio je vrlo ljutit. „Smjestila si mi...“ Razgovarao je sa mnom kao da mu je netko isprao mozak. Bila sam u osmom mjesecu trudnoće koja se dogodila šest godina nakon što smo se upoznali. Imala sam mnogo prilika zatrudnjeti.

PARIS MATCH. Kako je prošao porođaj?

NICOLE COSTE. Taj 24. kolovoza 2003. nije mi ostao u najboljem sjećanju. Bila sam posve sama. Kad sam izašla iz bolnice, (...) posjetili su me predstavnici francuskog laboratorija ovlaštenog od Švicarskog forenzičkog instituta. Htjeli su uzeti uzorak DNK-a mog sina. To je organizirao njegov savjetnik.

(...)

Moja dva starija sina još nisu znala tko je otac njihova brata. (...) Alexandre je spavao u mojoj sobi, u kolijevci. (...) Dobio je astmu i morao je u bolnicu na mjesec i pol... Sve sam to morala prolaziti sama. Nisam se nikome mogla povjeriti.

(...)

PARIS MATCH. Kad je prvi put vidio Alexandrea?

NICOLE COSTE. Dva i pol mjeseca nakon rođenja. (...) Najvažnije mi je bilo da prizna Alexandrea. Nije dolazilo u obzir da moj sin nema oca. To sam im tako i rekla. Samo

6 PRESUDA U PREDMETU COUDERC I HACHETTE FILIPACCHI ASSOCIÉS PROTIV
FRANCUSKE

bih zbog nepriznavanja mogla pokrenuti sudski postupak. Albert se morao potruditi i srediti da maleni ima relativno normalan život iako smo ga u početku morali skrivati. Ali nisam htjela da odrasta kao Mazarine. Samo mi je to bilo važno. Ni na trenutak nisam pomislila da bi mogao biti potencijalni prijestolonasljednik. Cijelo mi je to vrijeme Albert svaka tri mjeseca uplaćivao svotu koju i danas primam.

PARIS MATCH. Što se onda dogodilo?

NICOLE COSTE. Nisam više vjerovala svom odvjetniku i unajmila sam drugoga. Objasnila sam mu da mi je važno samo da Albert prizna svog sina. Prema mom uvjerenju, ne priznati dijete znači uskratiti mu pravo na njegove korijene. (...)

(...)

PARIS MATCH. Je li Albert shvatio koliko vam je važno da prizna dijete?

NICOLE COSTE. Na moju veliku radost, napokon jest. Zatražio je da se nađemo kod javnog bilježnika 15. prosinca 2003., u prisutnosti njegova savjetnika. (...)

PARIS MATCH. Kako je bilo na sastanku kod javnog bilježnika?

NICOLE COSTE. Albert je potpisao priznanje očinstva. Učinio je to iz poštovanja prema meni, ali napomenuo je da želi da se upiše u registar vijećnice tek nakon smrti svojega oca.

PARIS MATCH. Imate li kopiju tog dokumenta?

NICOLE COSTE. Nisu mi dali nikakav dokument. Imam samo broj upisa dokumenta. Nekoliko sam puta pitala javnog bilježnika da mi izda potvrdu da ima dokument o mom sinu. Uvijek bi mi odgovorio: „Poslije.“ Nakon Rainierova sprovoda opet sam zatražila javnog bilježnika da ispuni ono na što se Albert obvezao i da službeno upiše priznanje očinstva za našeg sina u registarski ured. Javni mi je bilježnik opet rekao da to može pričekati. (...) Onda sam ga opet tražila kopiju dokumenta. Nije mi ju htio dati. (...)

PARIS MATCH. A vaš stan? Jeste li napokon preselili?

NICOLE COSTE. (...) Našla sam kuću u travnju 2004. Trenutačno se obnavlja.

PARIS MATCH. U čijem je vlasništvu?

NICOLE COSTE. Društva za nekretnine, ali 50 % dionica na Alexandreovo je ime. (...)

PARIS MATCH. U kakvim ste odnosima s Albertom otkako je priznao očinstvo kod javnog bilježnika?

NICOLE COSTE. Htjela sam da redovito viđa sina i da se zanima za njega. I bilo je tako. (...) Tijekom jednog takvog posjeta rekla sam mu: „Ne mora sve prestati zato što smo dobili dijete.“ Odgovorio mi je: „U ovom bih trenutku volio da prestane, inače ćemo dobiti i drugo.“

(...)

PARIS MATCH. Zašto ste odlučili progovoriti o tome?

NICOLE COSTE. Već sam vam navela neke od razloga. Želim da Alexandre odrasta normalno, uz oca. Želim da prestanu sve te laži. Ne mogu više lagati, skrivati se i pretvarati se da sam ljubavnica njegovih prijatelja. Zbog te šutnje izgubila sam identitet i živim gotovo ilegalnim životom. Bojim se za psihičku ravnotežu sina. Voljela bih ga što prije krstiti s urednim rodnim listom. Usto, čula sam da kruže glasine o njemu i htjela bih da se istina što prije dozna kako bi njegova dva starija brata znala da imaju majku koja je časna osoba.

(...) „

15. Uz taj razgovor bilo je objavljeno pet fotografija kneza s djetetom i tri fotografije kneza s gđom Coste. Usto je na dvije stranice (stranicama 50. i 51.) bila objavljena fotografija kneza s djetetom u naručju, uz koju je pisalo: „Alexandre: ‘Ovo je Albertov sin’, kaže njegova majka“. Nakon toga je slijedio tekst:

„Ovaj dječčić zna reći samo dvije riječi, *tata* i *mama*. Čini se kao da mu ne smeta silna različitost kultura iz kojih je potekao. Zove se Alexandre. Nosi ime osvajača i cara. Rođen je 24. kolovoza 2003. u Parizu. Majka nije željela da odrasta u tajnosti, „poput Mazarine“. Zato danas otkriva njegovo postojanje, koje ne ugrožava nijednu državu i nijednu dinastiju. Jer u Togu, državi podrijetla njegove majke, sva djeca imaju pravo na priznatog oca, bila ona rođena u braku ili izvan njega. Za sada dječčiću crnih kovrča nije važno je li knez ili nije. Dovoljno mu je da se majka nagne nad njega da bude sretan. Uostalom, kod njih u kući već postoji jedan princ. To je on.“

Ispod fotografije bila su i ova dva kratka komentara:

„Novi monegaški knez ima 47 godina, a ne zna se ni za jednu njegovu ozbiljniju vezu. Nicole Coste, domaćica zrakoplova koju je sreo prije osam godina, danas priznaje da imaju sina.“

„Nikad ga nismo vidjeli da se ovako smiješi: kneza Alberta osvojio je Alexandreov šarm.“

16. Na stranicama 52., 53., 56. i 57. bile su objavljene četiri fotografije kneza s djetetom u naručju, također popraćene kratkim komentarima i/ili podnaslovima. Uz fotografiju na 52. stranici stajao je tekst: „Blagost, nježnost i strpljenje ključne su za kneza koji voli djecu“, a na 53. stranici „Knežovo srce oduvijek kuca za djecu“ te „Albert, predsjednik monegaškog Olimpijskog odbora, nosi majicu s Olimpijskih igara i drži Alexandra u naručju“. Na stranicama 56. i 57. stajao je sljedeći podnaslov: „Alexandre ima šest mjeseci. Već želi stati na noge. To je jedan od njegovih prvih susreta s Albertom. Spava u majčinoj sobi. Nicole i njezino troje djece već su se uselili u stan u 16. arondismanu Pariza.“

Konačno, na 58. i 59. stranici bile su objavljene tri fotografije kneza s gđom Coste. Fotografija na 58. stranici bila je popraćena sljedećim tekstom:

„Upoznali su se na letu od Nice do Pariza, na kojem je Nicole bila domaćica zrakoplova. Otišla je iz Loméa, u Togu, prije osam godina. Tada je imala 17.“ „Kod nas bi očevi prisilili sinove da priznaju svoju djecu.“

Ispod fotografija na 59. stranici stajao je sljedeći tekst:

„Nicole je bila prisutna i na službenim događanjima. U svibnju 2001. bila je desno od kneza, koji je na dodjeli nagrada Monte-Carlo Music Awards primio pjevača Yannicka. A 2002. bila je lijevo u kneževskoj loži na Grand Prixu.“

17. Dana 10. svibnja 2005. gđa Coste sastavila je izjavu kojom potvrđuje da je časopisu *Paris Match* dala intervju koji je trebao biti objavljen u broju od 5. svibnja 2005. te da je pažljivo pročitala članak i sama im dala fotografije s knezom i Alexandreom. Izjavila je da je sama snimila fotografije, uz potpuni

pristanak kneza. Sastavila je i drugu izjavu u kojoj potvrđuje da je fotografije prepustila medijima bez financijske naknade kako bi ih objavili. Dodala je da je knez priznao očinstvo za njezina sina pred javnim bilježnikom, da je javnobilježnički dokument potpisan 15. prosinca 2003. i da su tog datuma dogovorili da će se dokument dostaviti u vijećnicu 14. arondismana odmah nakon smrti kneza Rainiera. Izjavila je da je svim sredstvima pokušala postići prijateljski dogovor s kneževim odvjetnikom, no da on nije ispunio svoju dužnost te je stoga morala sve iznijeti u javnost. U vezi s medijima izjavila je: „Mediji su mom sinu i meni samo pomogli da Alexandra službeno priznaju.“

B. Postupak pred francuskim sudovima

18. Dana 19. svibnja 2005., smatrajući da je objava članka u časopisu *Paris Match* povrijedila njegovo pravo na poštovanje privatnog života i njegovog imidža, knez je pozvao podnositelje zahtjeva na sud, na određeni datum u okviru [hitnog] postupka, na temelju članka 8. Konvencije te članaka 9. i 1382. Građanskog zakonika. Zatražio je da sud osudi izdavačku kuću da mu isplati naknadu štete i naloži joj da sudska odluku objavi na naslovnici časopisa te da se sudska odluka odmah provede.

19. Dana 29. lipnja 2005. Regionalni sud (*Tribunal de grande instance*, TGI) u Nanterreu osudio je društvo Hachette Filipacchi Associés da knezu isplati 50.000,00 eura (EUR) na ime nematerijalne štete. Sud je također naložio objavu osude, pod prijetnjom kazne i na trošak izdavačke kuće, preko cijele naslovnice časopisa pod naslovom: „Sud osudio Paris Match na zahtjev kneza Alberta II. od Monaka“. Sud je naložio da se presuda odmah provede.

20. Regionalni sud istaknuo je da već od same naslovnice časopis otkriva kneževo očinstvo izvan braka naslovom: „Albert od Monaka: Alexandre, tajno dijete“, što je popraćeno fotografijom kneza s djetetom u naručju. Sud je također naveo da članak na deset stranica unutar časopisa govori o kneževu očinstvu nad tim djetetom u intervjuu u kojem se gđu Coste navodi na opisivanje svojih odnosa s knezom, osjećaja partnera, kneževa privatnog života i njegovih reakcija te okolnosti priznavanja djeteta pred javnim bilježnikom. Naglasio je da je časopis namjerno odabrao brojne fotografije snimljene u intimnom ozračju privatnog života sudionika kako bi dočarao i dokazao to otkriće. Fotografije su bile popraćene opisima koje je osmislio časopis, a koji su se također odnosili na kneževe osjećaje i okolnosti njegova susreta s intervjuiranom, analizirali njegovo ponašanje i reakcije u odnosu na spomenutu ženu i dijete te nagađali o njegovim osjećajima prema tom tajnom djetetu.

21. Regionalni sud ocijenio je da se cijeli članak, uključujući i ilustracije, odnosio na najintimnije osjećaje i dijelove obiteljskog života te da se nije bavio nikakvom raspravom od općeg interesa. Sud je dodao:

„(...) dolazak podnositelja zahtjeva na monegaško prijestolje i njegov položaj vladara ne lišavaju ga prava na poštovanje privatnog života niti prava na zaštitu vlastitog imidža. To ne smije biti opravdanje za iznošenje pukih glasina o očinstvu nad djetetom koje ni u kojem slučaju ne može biti legitimna izlika za informiranje indiskretnih i znatiželjnih čitatelja željnih podataka o životima poznatih, njihovim osjećajima i privatnom ponašanju. Takvim se glasinama pridaje medijska pozornost na stranicama tiskovine koja ne može obavljati posao suda gdje se u skladu sa zakonom brane prava djece bez ugroze prava žena.

Stoga proizlazi da sporni članak, koji senzacionalistički pristupa tim glasinama kako u tekstu tako i u ilustracijama, koje su, pak, posve nemjerodavne i samo ugrožavaju pravo na poštovanje privatnog života, predstavlja ozbiljnu i namjernu povredu osnovnih osobnih prava tužitelja, koji je izvansudskim dokumentom od 3. svibnja 2005. izrijekom upozorio izdavačku kuću da poštuje njegova prava. (...)“

22. Podnositelji zahtjeva podnijeli su žalbu protiv te presude.

23. U priopćenju za medije od 6. srpnja 2005. knez je javno priznao očinstvo nad Alexandreom.

24. Dana 13. srpnja 2005. Žalbeni sud u Versaillesu obustavio je trenutnu provedbu odluke Regionalnog suda o objavi sudske odluke [u dotičnom časopisu].

25. Dana 24. studenoga 2005. Žalbeni sud u Versaillesu donio je presudu. Sud je ustanovio da se sporni članak u obliku intervjua s gđom Coste bavi otkrivanjem činjenice Alexandreova rođenja kao posljedice intimne veze intervjuirane i kneza, koja je trajala od 1997. Sud je također istaknuo da, iako je u trenutku objave članka knez možda već potpisao izjavu o očinstvu u uredu javnog bilježnika s namjerom da to ostane povjerljivo, ta činjenica nije upisana u registarskom uredu u dokumente djeteta, tako da su rođenje djeteta i ime njegova oca javnosti bili nepoznati.

26. Žalbeni je sud napomenuo da, osim osjećaja te ljubavnog i obiteljskog života, u domenu privatnog života spadaju i očinstvo i majčinstvo te da su kao takvi zaštićeni člankom 9. Građanskog zakonika i člankom 8. Konvencije, čije odredbe ne razlikuju anonimne i poznate osobe. Odnose se na sve, neovisno o njihovim građanskim, političkim ili vjerskim dužnostima. No, sud je istaknuo da postoji iznimka od tog načela ako iznesene činjenice mogu potaknuti raspravu i imati određene posljedice ili učinke zbog statusa ili dužnosti osoba u pitanju. U tom slučaju nužnost informiranja važnija je od poštovanja privatnog života.

27. U vezi s time sud je obrazložio kako slijedi:

„S obzirom na to da očinstvo Alberta Grimaldija nije bilo javno objavljeno, da Ustav Monaka ne dopušta da prijestolje naslijedi izvanbračno dijete i da Albert Grimaldi nije pristao na otkrivanje mogućnosti da je otac djeteta gđe Coste te da je društvu Hachette Filipacchi Associés iznio svoje protivljenje objavi činjenica, društvo Hachette Filipacchi Associés namjerno je prekršilo odredbe članka 9. Građanskog zakonika i članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava. To kršenje ne mogu opravdati nužnošću informiranja jer takva ne postoji, legitimnošću tih informacija ni pravom čitatelja na informiranost, koje se ne odnosi na saznanja o tajnom očinstvu Alberta Grimaldija, čak ni ako je nakon smrti oca, u travnju 2005., postao monegaškim knezom.

Nepoštovanje privatnog života u članku ne ograničava se samo na otkrivanje postojanja „tajnog“ djeteta, nego se iznose brojne druge teme izvučene iz ispovijesti gđe Coste koje se odnose na okolnosti njihova susreta, kneževe osjećaje, najintimnije reakcije nakon saznanja za trudnoću gđe Coste te njegovo ponašanje prema djetetu tijekom susreta u intimnom okružju stana. To nepoštovanje ne opravdava ni istodobna objava tih činjenica u časopisu Bunte, ni medijski učinak koji je sadržaj članka izazvao, ni to što su druge publikacije preuzele taj sadržaj koji je medijska kuća učinila općepoznatim, ni navodna točnost tog otkrića. Dijete nema nikakav službeni status zbog kojeg bi mediji, u ovom slučaju društvo Hachette Filipacchi Associés, imali novinarsku dužnost javnosti objaviti njegovo rođenje ili identitet njegova oca. Takav postupak ne opravdava ni to što je Albert Grimaldi, prisilno suočen s medijskim posljedicama razotkrivanja činjenice iz svojega privatnog života za koju je želio da ostane tajna i povjerljiva, morao javno objašnjavati svoja djela, kao što ga ne opravdava ni ton članka, za koji je društvo Hachette Filipacchi Associés posve nepotrebno izjavilo kako je pazilo da budu blagonakloni u prikazivanju kneza.

Iako je gđa Coste uz pristanak Alberta Grimaldija snimila fotografije koje ga prikazuju s djetetom i koje su popratile članak te iako ih je gđa Coste, kao jedina nositeljica roditeljske skrbi, dala časopisu Paris Match kako bi ih mogli objaviti, Albert Grimaldi ipak nije pristao na njihovo objavljivanje kao dokaza u članku koji predstavlja povredu njegovog prava na privatni život te je stoga njihovo objavljivanje pogrešno. (...)“

28. Žalbeni sud zaključio je da je sporni članak knezu uzrokovao nepopravljivu štetu jer je njegovo očinstvo, koje nije želio objaviti i koje je bilo tajna od rođenja djeteta do objave spornog članka, naglo i protiv njegove volje postalo općepoznata činjenica. Sud je procijenio da je zbog tako uzrokovane nematerijalne štete opravdano dosuditi i dodatnu odštetu u obliku mjere objave sudske odluke te da je, s obzirom na prirodu povrede i ozbiljnost njezinih posljedica, takva mjera primjerena različitim interesima i najbolja odšteta u ovim okolnostima. Stoga je sud potvrdio osporavanu presudu, osim u dijelu koji se odnosi na način objave sudske presude. Naime, presuda više neće imati naslov i pokrivat će samo trećinu naslovnice. Žalbeni sud je naložio da se u prvom broju koji izađe unutar osam dana od uručenja presude, pod prijetnjom kazne od 15.000,00 EUR za svaki broj časopisa nakon tog roka, na donjoj trećini naslovnice ima pojaviti traka na bijeloj podlozi sa sljedećim tekstom otisnutim crvenim slovima:

„Presudom Žalbenog suda u Versaillesu potvrđena je presuda Regionalnog suda u Nanterreu kojom je društvo Hachette Filipacchi Associés osuđeno zbog povrede prava Alberta II. od Monaka na poštovanje privatnog života i prava zaštite njegovog imidža jer je u broju 2920 Paris Matcha od 5. svibnja 2005. objavilo članak pod naslovom: „Albert od Monaka: Alexandre. Tajno dijete.“

29. To je priopćenje objavljeno na naslovnici broja 2955 tjednika od 5. siječnja 2006. ispod kneževe fotografije. Na naslovnici je bio naslov: „Albert od Monaka. Istina je osuđena.“ Naslov je popraćen sljedećim komentarom:

„Paris Match otkrio je njegova sina Alexandra. Pravosuđe je osudilo slobodu informiranja. Međunarodne tiskovine izrazile su nam podršku.“

30. Podnositelji zahtjeva podnijeli su žalbu u kasacijskom postupku protiv presude Žalbenog suda. U dodatnom podnesku iznijeli su sljedeće tvrdnje: otkrivanje očinstva kneza na vlasti vijest je koja se tiče javnog života zbog dužnosti koje knez ima i nasljednog karaktera prijenosa vlasti u Kneževini Monako; objava te informacije bila je nužna radi informiranja javnosti; objava komentara i dodatnih podataka koji su pratili objavu vijesti poput očinstva jednog kneza na vlasti dopuštena je ako su ti komentari neškodljivi i ako samo stavljaju informacije u kontekst. A objavljene fotografije snimljene u obiteljskom krugu koje su prikazivale vijest o kojoj je u članku bila riječ nisu bile takve da bi povrijedile pravo na poštovanje privatnog života i intime.

31. Pozivajući se na članak 10. Konvencije i navodeći sudske praksu Suda, podnositelji zahtjeva također su tvrdili da javnost ima pravo na informacije i da se to pravo odnosi i na informacije o privatnom životu nekih javnih osoba. Smatrali su da bi odluka Suda bila suprotna u slučaju *Von Hannover protiv Njemačke* (br. 59320/00, stavci 62. i 76., EKLJP 2004-VI) da je član kneževske obitelji o kojemu je bila riječ bio sam knez, vladar Kneževine Monako, kao u ovom slučaju. Kao dokaz toj pretpostavci naveli su slučaj *Krone Verlag GmbH & Co. KG protiv Austrije* (br. 34315/96, 26. veljače 2002.), iz kojega se, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, može zaključiti da status političara osobu stavlja u domenu javnog života, sa svim posljedicama koje to nosi. Također su iznijeli da Kasacijski sud priznaje pravo javnosti na informiranje i o činjenicama iz privatnog života, čak i kad osoba o kojoj je riječ ne obnaša nikakvu javnu dužnost. Naposljetku su istaknuli i da je u sličnim uvjetima bila uspostavljena prednost prava na informacije i informiranost, čak i ako je u pitanju bilo pravo osobe na vlastiti imidž.

32. Podnositelji zahtjeva ponajprije su tvrdili da je u monarhiji s nasljednom vlašću nepostojanje kneževa nasljednika već bilo tema o kojoj se raspravljalo i da je postojanje njegova djeteta doprinijelo toj raspravi. Usto su naveli i da je dijete mogući nasljednik monegaškog prijestolja jer ga u svakom trenutku otac može učiniti zakonitim nasljednikom. Smatrali su da je ta mogućnost, iako malo vjerojatna, zakonski moguća i kao takva može biti tema rasprave od općeg interesa o budućnosti monegaške monarhije te da, s obzirom na to da je dijete togoanskog podrijetla, može biti i predmetom rasprave od općeg interesa o promjeni imidža jedne vrlo konzervativne kneževine.

33. Podnositelji zahtjeva također su tvrdili da Kneževina Monako ima snažne veze s Francuskom. Usto su naveli da svjetski odjek sporne informacije u vrlo ozbiljnim i prestižnim tiskovinama dokazuje da je karakter informacije koju je otkrio *Paris Match* takav da potiče raspravu od općeg interesa i da članak nije samo puka zabava.

34. Tvrdili su i da su fotografije kneza s djetetom ili gđom Coste koje su popratile članak bile prikaz vijesti te da se ne mogu smatrati nepoštovanjem

prava na dostojanstvo jer su kneza prikazivale u lijepom svjetlu. Iznijeli su da te fotografije nisu snimljene bez kneževa znanja, nego da ih je snimila sama gđa Coste. Naglasili su da ih je gđa Coste dragovoljno i besplatno ustupila *Paris Matchu* da ih objavi.

35. Naposljetku su istaknuli da je časopis *Bunte* u Njemačkoj objavio vrlo sličan članak 4. svibnja 2005., prije pojave spornog članka, i da su njemački sudovi odbili zahtjev kneza u postupku koji je pokrenuo protiv tog časopisa.

36. Presudom od 27. veljače 2007. Kasacijski je sud odbacio žalbu zbog razloga koje navodimo u nastavku.

„ (...) svaka osoba, bez obzira na svoj položaj, rođenje, imovinsko stanje i dužnosti koje obnaša ili koje će u budućnosti obnašati, ima pravo na poštovanje privatnog života. (...) U presudi je navedeno da na dan objave članka javnost nije znala za dijete ni tko je djetetov otac te da Ustav Monaka ne dopušta da prijestolje naslijedi izvanbračno dijete. Društvo nije dokazalo da je ta činjenica tema ikakve rasprave u Francuskoj ili Monaku ni da su je autori članka istražili. U presudi je navedeno i da su u članku objavljene i brojne sporedne teme koje se odnose na okolnosti susreta i veze gđe [Coste] i kneza Alberta, njegove reakcije kad je saznao za trudnoću i njegovo kasnije ponašanje prema djetetu. (...) U svjetlu tih zaključaka i navoda, Žalbeni sud ispravno je zaključio da se ništa od toga ne može smatrati viješću, temom rasprave od općeg interesa ili činjenicom koju bi u vrijeme pojave spornog članka bilo nužno objaviti zbog prava javnosti na informacije. (...) Štoviše, objavljene fotografije osobe u svrhu dočaravanja sadržaja koji ugrožava njezino pravo na privatni život zaista predstavljaju kršenje njezina prava na poštovanje imidža. (...)“

C. Postupak pred njemačkim sudovima

37. Dana 12. svibnja 2005., nakon prve objave 4. svibnja 2005. (stavak 11. ove presude), tjednik *Bunte* objavio je novi članak o otkrivanju kneževa očinstva, koji je ovog puta bio popraćen fotografijama kneza s djetetom.

38. Knez je protiv tjednika podnio zahtjev za privremenu pravnu zaštitu kako bi zabranio objavu daljnjih članaka, ali Regionalni sud (*Landgericht*) u Fribourgu taj je zahtjev odbio presudom od 19. srpnja 2005., koju je 18. studenoga 2005. potvrdio Viši regionalni sud (*Oberlandesgericht*) u Karlsruheu.

39. Regionalni sud u Fribourgu istaknuo je da je knez, kao istaknuta osoba suvremene povijesti, dužan podnijeti sporno zadiranje u svoj privatni život, uzevši u obzir važnost informacija iz reportaže. Također je naglasio da istinitost tvrdnji koje je tjednik objavio o izjavama majke djeteta i očinstvu podnositelja zahtjeva u tom postupku ni u jednom dijelu nije opovrgnuta. Sud je ocijenio da objavljeni sadržaj nije bio neprihvatljiv u smislu zaštite intimnog života jer objavljene tvrdnje nisu dio te sfere, nego sfere privatnog života, koja je manje zaštićena. Sud je smatrao da javnost ima pravo na te informacije zbog društvenog položaja podnositelja zahtjeva u tom predmetu te da pritisak koji je možda osjetio zbog tih objava, a koji je imao za cilj prisiliti ga da prizna svoje dijete, ne opravdava zabranu objavljivanja, nego je jednostavno nužna posljedica koju podnositelj zahtjeva u tom predmetu

mora otpjeti. Sud je napomenuo da su objavljene fotografije podnositelja zahtjeva u tom predmetu snimljene uz njegov pristanak, u sferi njegova privatnog života, a da ih je tiskovini prepustila osoba koja ima jednako pravo raspolagati njima kao i on. Sud je zaključio da su zaštita privatnog života podnositelja zahtjeva u tom predmetu i zaštita njegova prava na imidž manje važni od slobode tiska jer je bilo važno javnost informirati o činjenicama vezanima za njegova sina i djetetovu majku. Naposljetku je sud ocijenio da odluka o tome zadire li objava o djetetovu postojanju u zaštićenu sferu privatnog života pripada majci, a ne knezu, koji dijete nije priznao.

40. Nakon kneževe žalbe Viši regionalni sud naložio je časopisu da više ne objavljuje ni daje na objavu fotografiju iz broja *Buntea* od 4. svibnja 2005., koja prikazuje podnositelja zahtjeva u tom predmetu i gđu Coste u intimnom okružju. Sud je, s druge strane, zaključio da je postojanje muškog nasljednika kneza od Monaka, ustavne nasljedne monarhije, vrlo važno i od velikog interesa ne samo za državljane Monaka, nego i za mnoge osobe izvan Kneževine te da taj interes valja zaštititi, a ne ga zanemariti zbog interesa podnositelja zahtjeva u tom predmetu da zaštiti svoj privatni život na temelju toga što trenutačna pravna situacija pravo na prijestolje daje samo djeci rođenoj u braku.

II. MJERODAVNO FRANCUSKO I MONEGAŠKO PRAVO TE MJERODAVNO EUROPSKO PRAVO

A. Mjerodavno domaće pravo

41. Mjerodavne odredbe Građanskog zakonika glase:

Članak 9.

„Svatko ima pravo na poštovanje svojega privatnog života.

Suci smiju, ne dovodeći u pitanje naknadu za pretrpljenu štetu, odrediti sve mjere poput privremenog oduzimanja prava uprave nad imovinom, zapljene i drugih kojima mogu spriječiti ili okončati ugrozu intime privatnog života. Ako postoji potreba, te mjere mogu biti donesene u hitnom postupku.“

Članak 1382.

„Svaki čin kojim je nanesena šteta drugome obvezuje osobu koja je njime tu štetu uzrokovala da ju i nadoknadi.“

B. Ustav Kneževine Monako

42. U odlomcima mjerodavnim u ovom predmetu iz članka 10. Ustava Kneževine Monako od 17. prosinca 1962. (izmijenjenog zakonom br. 1.249 od 2. travnja 2002.) predviđeno je sljedeće:

„Prijestolje mogu naslijediti, u slučaju smrti ili abdikacije vladara, izravni i legitimni potomci kneza na vlasti, poštujući načelo primogeniture. U istom stupnju srodstva prednost imaju muški potomci.

U nedostatku izravnih i legitimnih potomaka kneza na vlasti, prijestolje nasljeđuju njegova braća ili sestre ili njihovi izravni i legitimni potomci, poštujući načelo primogeniture. U istom stupnju srodstva prednost imaju muški potomci.

Ako prijestolonasljednik koji je trebao preuzeti vlast na temelju navedenih stavaka premine ili odbije dužnost prije početka procesa nasljeđivanja, prijestolje nasljeđuju njegovi izravni i legitimni potomci, poštujući načelo primogeniture. U istom stupnju srodstva prednost imaju muški potomci.

Ako se nasljeđivanje prijestolja ne može provesti u skladu s navedenim stavcima, prijestolje nasljeđuje odabrani nasljednik kojeg odabire Krunsko vijeće uz pristanak Namjesničkog vijeća. Kneževske ovlasti privremeno preuzima Namjesničko vijeće.

Prijestolje može naslijediti samo osoba koja ima monegaško državljanstvo u trenutku početka procesa nasljeđivanja.

(...) „

C. Mjerodavno europsko pravo

1. Rezolucija 1165 (1998) Parlamentarne skupštine Vijeća Europe

43. U dijelovima mjerodavnim u ovom predmetu Rezolucija 1165 (1998) Parlamentarne skupštine Vijeća Europe o pravu na poštovanje privatnosti, usvojena 26. lipnja 1998., glasi kako slijedi:

1. Skupština podsjeća na raspravu o vijestima koju je održala na temu poštovanja prava na privatni život tijekom zasjedanja u rujnu 1997., nekoliko tjedana nakon nesreće koja je princezu od Walesa stajala života.
2. Tom je prilikom određeni broj zastupnika zatražio da se na europskoj razini konvencijom osigura pomoć pri zaštiti privatnog života, osobito osoba iz javnog života. Drugi su, pak, smatrali da je privatnost dovoljno zaštićena nacionalnim zakonodavstvima i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava te da se ne smije ugroziti sloboda izražavanja.
3. Kako bi bolje istražio taj problem, Odbor za pravna pitanja i ljudska prava saslušao je 16. prosinca 1997. u Parizu osobe iz javnog života ili njihove predstavnike te medije.
4. Pravo na poštovanje privatnog života, koje jamči članak 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava, Skupština je već bila odredila u svojoj deklaraciji o sredstvima javnog priopćavanja i ljudskim pravima u sklopu Rezolucije 428 (1970) kao „pravo da se živi prema vlastitom nahođenju uz minimalna uplitanja“.
5. Uzimajući u obzir pojavu novih tehnologija komunikacije koje omogućuju prikupljanje i uporabu osobnih podataka, tom bi određenju valjalo dodati i mogućnost kontrole vlastitih podataka.
6. Skupština je svjesna da je pravo na poštovanje privatnog života često ugroženo, čak i u državama čije ga zakonodavstvo izrijekom štiti, jer je privatni život nekim medijima postao vrlo unosna roba. Žrtve tih ugroza najčešće su javne osobe jer pojednost njihovih privatnih života potiču prodaju. Istodobno, javne osobe moraju

biti svjesne da poseban položaj koji zauzimaju u društvu, a koji je često posljedica njihova vlastitog izbora, automatski znači veći pritisak na njihov privatni život.

7. Javne su osobe one osobe koje obnašaju javne dužnosti i/ili se koriste javnim sredstvima te, u širem smislu, sve osobe koje imaju određenu ulogu u javnom životu, bilo u politici, gospodarstvu, umjetnosti, društvenoj sferi, sportu ili drugdje.
8. U ime jednostranog tumačenja prava na slobodu izražavanja, koje jamči članak 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava, mediji često krše pravo na poštovanje privatnog života, smatrajući da čitatelji imaju pravo znati sve o javnim osobama.
9. Istina je da određene činjenice iz privatnog života javnih osoba, osobito političara, mogu biti od interesa za građane i da je tada opravdano o tome izvijestiti čitatelje, koji su ujedno i glasači.
10. Stoga je nužno naći način koji bi dopustio uravnoteženo korištenje dvama temeljnim ljudskim pravima, koje Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava štiti u jednakoj mjeri, pravom na poštovanje privatnog života i pravom na slobodu izražavanja.
11. Skupština ponovno naglašava važnost prava na poštovanje privatnog života svake osobe i prava na slobodu izražavanja, kao temelja demokratskih društava. Ta prava nisu apsolutna niti je jedno važnije od drugoga. Ona su jednako vrijedna.
12. Skupština ipak podsjeća da pravo na poštovanje privatnog života, koje jamči članak 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava, mora pojedinca štititi ne samo od miješanja javnih vlasti, nego i od miješanja pojedinaca i privatnih institucija, uključujući i sredstva javnog priopćavanja.
13. Skupština smatra da, s obzirom na to da su sve države članice ratificirale Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i da brojna nacionalna zakonodavstva sadrže odredbe koje takvu zaštitu jamče, nije nužno predlagati usvajanje nove konvencije koja bi jamčila poštovanje prava na privatnost.
14. (...) „

2. Deklaracija o pravima i obvezama novinara

44. Deklaraciju o pravima i obvezama novinara usvojila su u Münchenu 24. i 25. studenog 1971. profesionalna udruženja novinara država članica Europske zajednice, a potvrdila ju je Međunarodna federacija novinara na svom kongresu u Istanbulu 1972. U Deklaraciji se navodi sljedeće:

„Preambula

Pravo na informiranje, slobodno izražavanje i kritiziranje predstavlja jednu od temeljnih sloboda svakog ljudskog bića.

Iz tog prava javnosti da bude informirana o događajima i mišljenjima proizlazi skup dužnosti i prava novinara.

Odgovornost novinara prema javnosti preča je od svake druge odgovornosti, osobito od one prema poslodavcu i prema javnim vlastima.

Misija informiranja nužno sadrži ograničenja koja novinari sami sebi dobrovoljno nameću. Upravo to cilj je deklaracije o obvezama iznesene u nastavku.

No, te se obveze pri obavljanju novinarskog posla mogu valjano poštovati samo ako postoje konkretni uvjeti koji jamče profesionalnu neovisnost i dostojanstvo. Upravo to cilj je deklaracije o pravima iznesene u nastavku.

Deklaracija o obvezama

Osnovne obveze novinara pri istraživanju događaja, pisanju i komentiranju o njima jesu:

- 1) poštovati istinu, unatoč posljedicama koje bi zbog toga [novinar] mogao pretrpjeti, zbog prava javnosti da istinu dozna
- 2) braniti slobodu informiranja, komentiranja i kritiziranja
- 3) objavljivati samo informacije čije je podrijetlo poznato ili navesti, ako je nužno, ograničenja koja se nameću; ne zatajiti ključne informacije i ne mijenjati tekstove i dokumente
- 4) ne rabiti nelojalne metode u svrhu dobivanja informacija, fotografija ili dokumenata
- 5) obvezati se na poštovanje privatnog života osoba
- 6) ispraviti sve objavljene informacije koje se pokazuju netočnima
- 7) čuvati profesionalnu tajnu i ne otkrivati izvor informacija dobivenih u povjerenju
- 8) ne služiti se plagijatima, lažima, klevetama i neosnovanim optužbama ni prihvaćati usluge zbog objavljivanja ili neobjavljivanja određene informacije
- 9) nikada novinarski posao ne raditi u svrhu oglašavanja ili propagande; ne prihvatiti nikakve naputke oglašivača, izravne ili neizravne
- 10) odoljeti svakom pritisku i uredničke smjernice prihvaćati samo od urednika.

Svakom novinaru dostojnom te profesije dužnost je strogo poštovati ovdje iznesena načela. Novinar mora poštovati zakone na snazi u državi, ali kad je riječ o profesionalnoj časti, smije prihvatiti samo sud kolega, ne miješanje vlade ili drugih.

Deklaracija o pravima

- 1) Novinari imaju pravo na slobodan pristup svim izvorima informacija i pravo na slobodno istraživanje svih činjenica koje određuju javni život. Stoga se tajnost javnih ili privatnih poslova ne smije nametati novinarima, osim u iznimnim slučajevima, gdje su razlozi jasno izneseni.
- 2) Novinar ima pravo odbiti slijediti sve što je u suprotnosti s općim načelima sredstava informiranja čiji je on suradnik, koja su pismeno iznesena u njegovu ugovoru o radu, čak i sve što nije jasno spomenuto u tim općim načelima.
- 3) Novinar ne smije biti prisiljen na profesionalni čin ili izražavanje mišljenja koji se protive njegovu uvjerenju ili savjesti.

(...) „

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 10. KONVENCIJE

45. Podnositelji zahtjeva navode da je izrečena osuda protiv njih neopravdano zadiranje u njihovo pravo na slobodu informiranja. Pozivaju se na članak 10. Konvencije koji glasi kako slijedi:

« 1. „Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da podvrgnu režimu dozvola ustanove koje obavljaju djelatnosti radija ili televizije te kinematografsku djelatnost.

2. Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni radi interesa državne sigurnosti, teritorijalne cjelovitosti ili javnog reda i mira, radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, radi zaštite ugleda ili prava drugih, radi sprječavanja odavanja povjerljivih informacija ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudbene vlasti.“

A. Presuda Vijeća

46. Vijeće je istaknulo da se u osudi podnositelja zahtjeva ne razlikuju informacije važne za raspravu od općeg interesa od onih koje govore isključivo o pojedinostima kneževa privatnog života. Stoga, unatoč slobodi procjene kojom po tom pitanju raspolažu države ugovornice, Vijeće smatra da ne postoji razuman odnos razmjernosti između ograničenja prava podnositelja zahtjeva na slobodu izražavanja koja su nametnuli nacionalni sudovi i legitimnog cilja koji se nastoji postići. U skladu s time, Vijeće je zaključilo da je došlo do povrede članka 10. Konvencije (presuda Vijeća, stavci 51. – 75.).

B. Tvrdnje stranaka pred Velikim vijećem

1. Tvrdnje podnositelja zahtjeva

47. Podnositelji zahtjeva tvrde da osuda časopisa koji izvještava o novostima i događajima zbog toga što je iznio informaciju koja je već bila objavljena u medijima i popratio ju fotografijama koje su se odnosile na tu temu predstavlja miješanje u njihovu slobodu prenošenja informacija od općeg interesa. Smatraju da je ta osuda osobito ozbiljna i bez presedana i da se treba smatrati nevjerojatnim miješanjem u njihovu slobodu izražavanja i informiranja jer je jasno odvrćajućeg karaktera.

48. Podnositelji zahtjeva ne spore da je sporno miješanje bilo zakonito, konkretno temeljilo se na članku 9. Građanskog zakonika, ni da je imalo legitimni cilj koji se nastoji postići, „zaštitu prava drugoga“, odnosno kneževa prava na privatni život i zaštitu imidža. No, izražavaju zadržku u vezi s tim i

tvrdi da su domaći sudovi preširoko tumačili pojam privatnog života u smislu članka 9. Građanskog zakonika i članka 8. Konvencije.

49. Podnositelji zahtjeva smatraju da pravo na poštovanje privatnog života svakako treba poštovati, ali ono nije apsolutno, osobito kada se kosi s pravom na slobodu izražavanja i informiranja ili s pravima drugih osoba na koje ta objava utječe. Domaćim sudovima zamjeraju što nisu proveli test razmjernosti između kneževih prava i drugih prava koja podnositelji zahtjeva smatraju jednako važnima: pravima majke, koja podnositelji zahtjeva smatraju jednako vrijednima u demokratskom društvu, prava djeteta na službeno priznanje i prava časopisa da prenese informacije od općeg interesa koje na datum objave članka više nisu bile povjerljive.

50. Podnositelji zahtjeva također smatraju da su sporne odluke posve zanemarile bilo kakve razlike između običnih građana i javnih osoba (*a fortiori* političara i državnika, koji su nužno zanimljivi medijima) te su u tom smislu donesene suprotno sudskoj praksi Suda i trenutačnoj francuskoj sudskoj praksi. Podnositelji zahtjeva kao dokaz tome iznose da sudska praksa domaćih sudova priznaje pravo javnosti na informiranje o činjenicama iz privatnog života i kao primjer navode nekoliko predmeta u kojima su domaći sudovi donijeli odluke o tom pitanju.

51. U pogledu nužnosti spornog miješanja, podnositelji zahtjeva navode da svako ograničenje neke temeljne slobode valja tumačiti usko te da ograničenja slobode izražavanja ne bi smjela dovesti do neprimjerene cenzure. Ističu i da pravo na poštovanje privatnog života nije apsolutno i tvrde da odluke nacionalnih sudova u ovom predmetu nisu odgovor ni na kakvu veliku prijeku društvenu potrebu jer suci nisu proveli test vaganja dva suprotstavljena prava u ovom predmetu niti su uzeli u obzir kriterije uspostavljene sudskom praksom Suda.

52. U tom smislu ističu da su u nasljednoj monarhiji informacije o postojanju nasljednika rođenog izvan braka kojeg otac još nije službeno priznao od općeg interesa jer su važne za budućnost monarhije i govore o stavu kneza kao javne osobe. Pitanje očinstva nije važno samo za kneževe osobne podatke (nije nevažno znati je li otac ili nije te je li priznao svoje izvanbračno dijete ili nije), nego i za red nasljeđivanja prijestolja, s obzirom na nasljedni karakter monegaške dinastije, kao i s obzirom na to da knez u to vrijeme nije imao poznatog nasljednika. Podnositelji zahtjeva u tom smislu naglašavaju da su odredbe Ustava Kneževine Monako preinačene neposredno prije smrti kneza Rainiera i da nisu isključene daljnje preinake. Spomenuta informacija također će kneževim podanicima razjasniti njegova etička shvaćanja i reći im nešto o njegovu poštovanju temeljnih prava na koja se i sam poziva i koja javno i politički zagovara i podržava.

53. Podnositelji zahtjeva također tvrde da knez troši javna sredstva, između ostalog, kako bi sinu osigurao budućnost i obrazovanje, što zanima porezne obveznike Monaka, ali i Francuske. Napominju i da su njemački sudovi, koji su sudili u vrlo sličnom sporu, procijenili da informacija o kojoj

je riječ opravdava raspravu od općeg interesa. Također napominju da je priopćavanje te vijesti javnosti tim više legitimno zato što je knez napokon priznao sina u sklopu velike medijske akcije. Dodaju i da je knez, izjašnjavajući se o pitanju nasljeđivanja prijestolja, priznao da je sporna informacija od općeg interesa.

54. Podnositelji zahtjeva nadalje iznose da je knez, kao vladar Monaka, neosporno vrlo poznata osoba. Kad je riječ o temi reportaže, podnositelji zahtjeva smatraju da ona nije samo dio kneževog privatnog života, nego i privatnog života majke djeteta, koja je imala pravo slobodno se izraziti, te privatnog života djeteta, koje je imalo pravo na službeno priznanje. Podnositelji zahtjeva u tom smislu iznose da želja pojedinca, bio on i vladar, u demokratskom društvu ne jamči privilegije koji mogu ograničavati prava drugih osoba na koje se događaj odnosi i ne može biti „prepreka nastojanjima njegova sina da potvrdi svoje postojanje i da se službeno prizna njegov identitet“.

55. Podnositelji zahtjeva nadalje ističu da nije sporno da se članak sastojao od informacija i fotografija koje im je ustupila majka djeteta, koja se sama javila *Paris Matchu* u želji da ishodi službeno priznanje za svog sina. Potvrđuju da su sve sporne fotografije snimljene u stanu uz puni knežev pristanak i da ne smatraju da prikazuju intimne pojedinosti života protagonista niti ih prikazuju u negativnom svjetlu. Fotografije kneza u društvu gđe Coste snimljene su na službenim događanjima, pa se časopisu ne može prigovoriti zbog njihove objave. Časopis je objavio samo fotografije koje mu je dala majka djeteta kako bi potvrdio navode koje je iznijela. Uostalom, istinitost objavljenih informacija i uvjeti pod kojima su te informacije i fotografije koje ih prikazuju dospjele u posjed časopisa nikad nisu osporeni. Stoga je Regionalni sud u Nanterreu pogriješio kad je te informacije opisao kao „obične glasine“.

56. Podnositelji zahtjeva tvrde da načelo slobodnog izbora načina prenošenja informacija, kao posljedica slobode informiranja, ne smije biti osporeno, inače će ta sloboda izgubiti svoj smisao. U tom pogledu tvrde da su imali slobodu ilustrirati sadržaj spornog članka relevantnim fotografijama. A upravo takve su i bile objavljene fotografije. Kad je riječ o posljedicama objavljivanja članka, podnositelji zahtjeva tvrde da članak nije otkrio ništa što prije njega javnosti nisu prenijeli tisak, audiovizualni mediji ili engleske, američke, njemačke i francuske internetske stranice. Stoga pozivaju da se utjecaj članka sagleda u odnosu na to. Dodaju i da je nakon objave spornog članka knez javno priznao sina u sklopu velike medijske akcije, a priznao je i postojanje drugog djeteta.

57. Podnositelji zahtjeva prigovaraju miješanju u njihovu slobodu izražavanja, koje nije bilo „nužno“ jer nije odgovorilo ni na kakvu „prijeku društvenu potrebu“, a posljedice tog miješanja nisu bile razmjerne legitimnom cilju kojeg se nastojalo postići. Smatraju da su sudovi uzeli u obzir samo pravo kneza na poštovanje privatnog života, kako u procjeni

navodne povrede, tako i u procjeni pretrpljene štete. Nadalje, smatraju da su nametnute sankcije bile prestroge. Prema njihovu mišljenju, objava sudske odluke ravna je izvlaštenju novina i ukidanju prostora za slobodu izražavanja. Takva sankcija ima vrijednost i učinke javne osude čiji je cilj diskreditirati časopis.

58. Naposljetku, podnositelji zahtjeva iznose da je u trenutku kad su Žalbeni sud i Kasacijski sud odlučivali o predmetu, knez već potvrdio postojanje svog izvanbračnog djeteta službenim priopćenjem i u brojnim razgovorima s tiskom. Nacionalnim sudovima predbacuju što nisu to imali u vidu kad su procjenjivali navodnu štetu. Podnositelji zahtjeva zaključuju da je sporna objava očito bila legitimna i da stoga ne postoji razumni odnos razmjernosti između stroge osude protiv njih te umetanja priopćenja o presudi na naslovnicu i cilja kojeg se htjelo postići.

2. Tvrdnje Vlade

59. Sažimajući sudsku praksu Kasacijskog suda u predmetu zaštite prava na privatni život, Vlada najprije iznosi da se osobni obiteljski i ljubavni odnosi pojedinca, trudnoća, bolest, operacija, vjerska uvjerenja, boravište i pravo na zaštitu imidža smatraju dijelom privatnog života. Također navodi da se smiju objaviti samo informacije koje se odnose na pravo javnosti na informiranje. Kad se navodne povrede odnose na osobe koje su zbog svog života ili javnog statusa slavne, sudska praksa radi razliku ovisno o prirodi informacija u predmetu.

60. Vlada u tom smislu ističe da je Kasacijski sud, iako je smatrao da „svaka osoba, bez obzira na svoj položaj, rođenje, imovinsko stanje i dužnosti koje obnaša ili koje će u budućnosti obnašati, ima pravo na poštovanje privatnog života“, ipak odobrio objavu informacija kad je to nužno za javnu raspravu.

61. Nakon izlaganja domaćeg pravnog konteksta, Vlada ne osporava da osuda izrečena protiv podnositelja zahtjeva predstavlja miješanje u njihovo uživanje prava na slobodu izražavanja. Vlada, međutim, tvrdi da je to miješanje zakonito, a tu okolnost podnositelji zahtjeva kao novinarski profesionalci, prema mišljenju Vlade, nisu mogli previdjeti. Miješanje je težilo legitimnom cilju: zaštititi kneževa prava na privatni život i njegovog imidža.

62. Vlada nadalje smatra da se domaći sudovi vode sudskom praksom Suda. U tom smislu tvrdi da sporne komentare treba sagledati u kontekstu cijelog predmeta i da bi trebalo voditi računa o točnom sadržaju odabranih izraza i njihovom kontekstu. Pozivajući se na slobodu procjene koju uživaju države u ovoj vrsti predmeta, vlada tvrdi da su u pogledu slobode izražavanja, koja podrazumijeva subjektivan pristup, nacionalni sudovi najmjerodavniji za određenje činjenica te da nadzor Suda ne bi smio nastojati zamijeniti njihovu ocjenu svojom. Ovaj su predmet domaći sudovi temeljito analizirali i nastojali uspostaviti ravnotežu između zaštite privatnog života i zaštite

slobode izražavanja. Stoga nema razloga za odstupanje od ocjene Kasacijskog suda.

63. Vlada je pred Velikim vijećem još navela da pri ocjeni okolnosti predmeta nije bilo nužno uzeti u obzir želje gđe Coste da se objavi identitet oca njezina sina kako bi sin bio priznat. Smatra da je *Paris Match*, ako je obranu kanio temeljiti na interesima gđe Coste, morao pozvati gospođu na sporove pred nacionalnim sudovima. Zaključuju da je stoga u ovom slučaju riječ isključivo o klasičnom sukobu prava i interesa tiskovine, koja se poziva na svoju slobodu izražavanja, i osobe o kojoj su pisali u reportaži i koja se žali na povredu svog prava na poštovanje privatnog života.

64. Vlada stoga smatra da je u tom pogledu u predmetu postojala prijetnja potreba zaštititi kneza. Smatra da sporni članak ne piše o temi od općeg interesa. Priznaje da bi neke informacije o knezu mogle biti objavljene zbog dužnosti koju obnaša, ali smatra da sporna otkrića, osim što su vrlo intimna, nimalo ne utječu na organizaciju Monaka.

65. Vlada usto smatra da je Vijeće pogrešno protumačilo pojam doprinosa raspravi od općeg interesa te tako otvorilo put prema velikoj pravnoj nesigurnosti. U tom pogledu navodi da preširoko tumačenje tog pojma krajnje sužava doseg konvencijskog načela zaštite privatnog i obiteljskog života javnih osoba te otvara mogućnost opetovanih povreda prava javnih osoba na privatni život i imidž u isključivo trgovačke svrhe.

66. Vlada je pred Velikim vijećem tvrdila da je u svojoj presudi u predmetu *Von Hannover protiv Njemačke* (br. 2) ([VV], br. 40660/08 i 60641/08, EKLJP 2012) Sud iznimno široko tumačio pojam rasprave od općeg interesa. Kako je i doktrina pokazala, takvo je određenje pojma odstupilo od prvotne presude *Von Hannover* (prethodno navedeno) i omogućilo objavljivanje fotografija i tekstova kojima je povrijeđen privatni život javnih osoba jer je i usputno spominjanje rasprave od općeg interesa tada bilo dovoljno opravdanje za takve objave. Vlada smatra da će, ako prevlada takvo tumačenje, pojam rasprave od općeg interesa, koji, prema mišljenju Vlade, ima za cilj osigurati poštovanje privatnog života javnih osoba, postati prazna ljuštura.

67. Vlada je mišljenja da je utvrđenje Vijeća da članak sadržava informacije iz privatnog, pa čak i intimnog života kneza Vijeću trebala biti dostatan razlog da ocijeni kako je osuda podnositelja zahtjeva bila opravdana. Smatra da bi elementi iz privatnog života izneseni u članku trebali biti važniji i da je osnovni, ako ne i jedini cilj te objave zadovoljiti znatizeljnu određene publike o detaljima kneževa privatnog života.

68. Pred Velikim je vijećem Vlada tvrdila da je Vijeće pogriješilo pri procjeni da je mogućnost da prijestolje Kneževine naslijedi izvanbračno dijete „središnja poruka članka“. U članku se to spomenulo samo dvaput, odnosno u osam od pet stotina redaka teksta koji se protezao na četiri stranice i bio popraćen sa šest stranica fotografija, ne računajući fotografiju s naslovnice. Vlada ostaje pri tvrdnji da činjenica da knez ima izvanbračnog

sina, koji nema nikakav službeni status, nije pokretač rasprave od općeg interesa.

69. Uzimajući u obzir da su njemački sudovi odbili zahtjev kneza kad je pozvao na sud tjednik *Bunte* zbog članka sličnoga onome u *Paris Matchu*, Vlada napominje da države stranke imaju različite tradicije glede poštovanja privatnog života, osobito privatnog života javnih osoba, od strane medija. U Francuskoj, primjerice, zakonodavstvo i sudska praksa intenzivnije štite privatni život nego u Njemačkoj ili Ujedinjenom Kraljevstvu. Pritom Konvenciji nije cilj ujednačiti nacionalna prava. Stoga su francuski sudovi imali pravo presuditi drukčije od njemačkih i smatrati da rođenje kneževa sina ne doprinosi raspravi od općeg interesa. Takvo stajalište predstavlja razumno pomirenje prava suprotstavljenih u predmetu.

70. Vlada dodaje da čak i ako je Veliko vijeće smatralo da to rođenje doprinosi raspravi od općeg interesa, u spornom su članku iznesene mnogobrojne intimne pojedinosti, pa bi svejedno bilo opravdano da se u ovom predmetu prednost dade zaštiti privatnog života, a ne slobodi izražavanja.

71. Vlada je mišljenja da je objavljivanje članka i više fotografija kneza sa sinom osobita povreda njegova privatnog života. Također, u članku se iznose najintimnije pojedinosti kneževa života. Nadalje, knez je pristao na fotografiranje sa sinom u privatne svrhe, ne kako bi se te fotografije objavile. U tom pogledu Vlada prigovara da podnositelji zahtjeva nisu odabrali samo neke od informacija koje im je dala gđa Coste i isključili intimne pojedinosti o knezu, nego su, naprotiv, odabrali objaviti upravo te najintimnije pojedinosti te su tako zanemarili svoje dužnosti i odgovornosti.

72. Vlada također iznosi da je časopis tu „vijest“ odabirom fotografija i podnaslovima pod njima pretvorio u senzaciju. Dodaje da se podnositelji zahtjeva ne mogu pozivati na događaje koji su se dogodili nakon objave članka, točnije na kneževo priopćenje o toj temi, kako bi se oslobodili odgovornosti.

73. Naposljetku, objašnjava kako je *Paris Match* komercijalni časopis koji često iskorištava privatne živote drugih kako bi zadovoljio znatijelju svojih čitatelja te da je korist od takve komercijalne uporabe materijala uvjetovana manje ili više skandaloznom prirodom otkrića koje časopis objavljuje. U ovom predmetu sporni broj *Paris Matcha* tiskan je u više od milijun primjeraka. Zbog toga je Vlada mišljenja da je u ovom predmetu sporno miješanje bilo nužno i, u skladu s obvezom razmjernosti koja proizlazi iz sudske prakse, smatra da je dosuđeni iznos naknade štete trebao biti određen u odnosu na prihode časopisa.

C. Zapažanja umješača

1. Očitovanje vlade Monaka

74. Vlada Monaka smatra da presuda Vijeća otvara ozbiljna pitanja kad je riječ o tumačenju i primjeni članaka 8. i 10. Konvencije. U tom smislu iznose da je kriterij „doprinosa raspravi od općeg interesa“ zaista mjerodavan, ali je pravo jamstvo ravnoteže između slobode izražavanja i zaštite privatnog života samo ako se pravilno primijeni i ne iskrivi. U ovom predmetu, razmatranja glede očinstva nad djetetom koje očito ne može biti kandidat za prijestolonasljednika nikako ne doprinose raspravi od općeg interesa. Vlada Monaka smatra da je osnovni, ako ne i jedini, cilj upitne objave bio zadovoljiti znatiželju određene publike o intimi javnih osoba. Nadalje, izražava bojazan da bi pristup usvojen u presudi u budućnosti mogao dovesti do toga da se pojam doprinosa raspravi od općeg interesa preširoko tumači, što bi značajno oslabilo zaštitu privatnog života, na koju imaju legitimno pravo javne osobe, osobito one koje obnašaju političke dužnosti.

75. Vlada Monaka nadalje iznosi kako kategorija „javnih osoba“ sadržava vrlo osobitu i medijski pretjerano eksponiranu potkategoriju „političara“. Smatra da je važno izbjeći situaciju u kojoj bi se za novinske članke o „političarima“ *de facto* neosporno podrazumijevalo da doprinose raspravi od općeg interesa. Stoga presuda Vijeća predstavlja veliku opasnost da se zaštita privatnog života političara svede na minimum ili posve zanemari. Taj je problem važno uzeti u obzir tim više što se sve zainteresirane visoke ugovorne stranke pozivaju na tumačenja Suda.

2. Očitovanje organizacije Media Legal Defence Initiative („MLDI“)

76. Nevladina organizacija MLDI smatra da je pitanje nasljeđivanja prijestolja u nasljednoj monarhiji od općeg interesa. Slaže se s tumačenjem tog pojma koje je usvojilo Vijeće. Uzevši u obzir da u Njemačkoj i Belgiji već postoji široko tumačenje pojma pitanja od općeg interesa, zalaže se da se novinarima i urednicima ostavi određena sloboda profesionalnog odlučivanja kad je riječ o odabiru pojedinosti koje naglašavaju poruku teksta, osobito ako je jasno da se tekst bavi pitanjima od općeg interesa. Takvu slobodu već imaju u Ujedinjenom Kraljevstvu i drugim državama članicama Vijeća Europe.

77. MLDI iznosi da u ustavnoj monarhiji vladar ima i ključnu predstavničku dužnost te ovlasti koje mogu podrazumijevati javne ili privatne komentare upućene političkim dužnosnicima o mnogim pitanjima. Usto, u takvoj je monarhiji pitanje nasljeđivanja prijestolja od legitimnog općeg interesa, što svakako utječe na slobodu tiska pri izvještavanju o tome i na pravo javnosti da o tome bude obaviještena kad se to pokaže potrebnim.

78. MLDI također smatra da su kazne nametnute u okvirima ovog predmeta bile iznimno oštre. Mišljenja je da obveza objavljivanja sudske odluke ne dovodi potencijalno samo do povrede ugleda časopisa, nego može

imati i ozbiljne posljedice na buduću prodaju. Usto, prema mišljenju organizacije, visoka svota dosuđena kao naknada štete u ovom slučaju trebala bi se, u skladu sa sudskom praksom Suda, protumačiti kao oblik cenzure.

D. Ocjena Suda

79. Sud utvrđuje kako su stranke u postupku suglasne da sporna osuda predstavlja miješanje u uživanje prava slobode izražavanja podnositelja zahtjeva, koje štiti članak 10. Konvencije. Nadalje, nije sporno niti to da je to miješanje bilo zakonito jer se temeljilo na člancima 9. i 1382. Građanskog zakonika, ni da je težilo legitimnom cilju, zaštititi prava drugih u smislu članka 10. stavka 2. Konvencije, konkretno, kneževa prava na privatni život i njegovog imidža. Sud se slaže s tom ocjenom.

80. Podnositelji zahtjeva izrazili su određene rezerve glede zakonitosti i legitimnosti spornog miješanja jer smatraju da su nacionalni sudovi u predmetu preširoko tumačili pojam privatnog života te prigovaraju što ti sudovi nisu proveli test vaganja različitih interesa u ovom predmetu (stavci 48. – 50. ove presude). S obzirom na to, Sud smatra da se te tvrdnje odnose na ocjenu nužnosti miješanja, a ne dovode u pitanje njegovu zakonitost ni legitimni cilj.

81. U ovom slučaju, spor se odnosi na pitanje je li miješanje bilo „nužno u demokratskom društvu“.

1. Opća načela koja proizlaze iz sudske prakse Suda

82. Zbog velikog broja sporova u kojima je Sud morao preispitati je li postignuta pravična ravnoteža između prava na poštovanje privatnog života i prava na slobodu izražavanja, Sud je razvio bogatu sudsku praksu o tom problemu. S obzirom na pozadinu ovog slučaja, Sud smatra korisnim podsjetiti na opća načela vezana za svako od prava u ovom predmetu i izložiti kriterije za provedbu testa vaganja tih prava.

a) Opća načela vezana za pravo na poštovanje privatnog života

83. Sud podsjeća da je pojam privatnog života širok i nemoguće ga je potpuno odrediti. Obuhvaća detalje o identitetu osobe, poput njezina imena, fotografije te tjelesnog i psihičkog integriteta. Obuhvaća i pravo na život u privatnosti, daleko od svake neželjene pozornosti (*Smirnova protiv Rusije*, br. 46133/99 i 48183/99, stavak 95., ESLJP 2003-IX). Jamstvo koje u tom smislu pruža članak 8. Konvencije ponajprije nastoji osigurati razvoj osobnosti svakog pojedinca u odnosima s drugima bez vanjskih miješanja. Dakle, postoji zona interakcije pojedinca s trećim stranama, koja i u javnom kontekstu može biti dio njegove privatnosti.

84. Nadalje, ako privatna i javnosti nepoznata osoba ima pravo tražiti konkretnu zaštitu prava na privatni život, isto pravo nemaju i javne osobe

(*Minelli protiv Švicarske* (odl.), br. 14991/02, 14. lipnja 2005.). Međutim, u određenim okolnostima čak i osoba poznata javnosti može se pozvati na „legitimno očekivanje“ zaštite i poštovanja svog privatnog života (vidjeti, između ostaloga, *Von Hannover* (br. 2), prethodno navedeno, stavak 97.).

85. Stoga objavljivanje fotografije može predstavljati miješanje u privatni život neke osobe, čak i ako je riječ o javnoj osobi (*ibidem*, stavak 95.). Sud je mnogo puta presudio da fotografija može sadržavati vrlo osobne, pa čak i intimne „informacije“ o pojedincu ili njegovoj obitelji (*ibidem*, stavak 103.). Sud je priznao i pravo svake osobe na zaštitu vlastitog imidža, naglasivši da je imidž pojedinca jedno od osnovnih obilježja njegove osobnosti jer izražava njegovu jedinstvenost i omogućava mu da se razlikuje od drugih ljudi. Stoga je pravo pojedinca na zaštitu vlastitog imidža jedna od osnovnih pretpostavki njegova osobnog razvoja. To pravo ponajprije pretpostavlja da pojedinac upravlja svojim imidžem, što podrazumijeva i mogućnost da odbije njegovo širenje u medijima (*ibidem*, stavak 96.).

86. Pri odlučivanju predstavlja li određena objava povredu prava na privatni život zainteresirane stranke, Sud uzima u obzir način na koji se došlo do te informacije ili fotografije. Osobito mu je važno je li dobiven pristanak dotičnih osoba ili izaziva li fotografija jači ili slabiji osjećaj zadiranja u njihov život (*Von Hannover protiv Njemačke*, br. 59320/00, stavak 59., EKLJP 2004-VI, *Gourguénidzé protiv Gruzije*, br. 71678/01, stavci 55.-60., 17. listopada 2006. i *Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske*, br. 71111/01, stavak 48., 14. lipnja 2007.). Sud je imao priliku primijetiti da su fotografije objavljene u tiskovinama koje se nazivaju „senzacionalističkima“ ili „romantičnima“, čiji je cilj obično zadovoljiti znatiželju publike o detaljima strogo privatnog života drugih (*Društvo Prisma Presse protiv Francuske* (odl.), br. 66910/01, 1. srpnja 2003., *Društvo Prisma Presse protiv Francuske* (odl.), br. 71612/01, 1. srpnja 2003. i *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS) protiv Francuske*, br. 12268/03, stavak 40., 23. srpnja 2009.), često snimljene u ozračju neprestanog maltretiranja zbog kojeg dotična osoba ima vrlo snažan osjećaj da tisak zadire u njezin privatni život, da ju gotovo proganja (*Von Hannover*, prethodno navedeno, stavak 59.). Sud pri svojoj procjeni uzima u obzir i cilj s kojim je neka fotografija korištena ili bi se mogla koristiti u budućnosti (*Reklos i Davourlis protiv Grčke*, br. 1234/05, stavak 42., 15. siječnja 2009. i *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, prethodno navedeno, stavak 52.).

87. No, to nisu jedini kriteriji. Sud može uzeti u obzir i druge kriterije, ovisno o konkretnim okolnostima predmeta. Ovdje Sud opet naglašava da uzima u obzir težinu zadiranja u privatni život i posljedice koje objavljivanje može imati za osobu o kojoj je riječ (*Gourguénidzé*, prethodno navedeno, stavak 41.).

b) Opća načela vezana za pravo na slobodu izražavanja

88. Sloboda izražavanja jedan je od najvažnijih temelja demokratskog društva i osnovni uvjet njegova napretka te razvoja svakog pojedinca. Prema stavku 2. članka 10., ta je sloboda primjenjiva ne samo na informacije ili zamisli koje su dobro prihvaćene ili se smatraju neuvredljivima ili emotivno neobojenima, nego i na one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiruju. To je pretpostavka pluralizma, tolerancije i otvorenog duha bez kojih ne postoji „demokratsko društvo“. Sloboda izražavanja, kako ju utvrđuje članak 10., podliježe iznimkama, koje bi ipak trebalo usko tumačiti, a potrebu ograničavanja te slobode valja uvjerljivo dokazati (*Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 7. prosinca 1976., stavak 49., serija A br. 24 i, između ostaloga, *Lindon, Otchakovsky-Laurens i July protiv Francuske* [VV], br. 21279/02 i 36448/02, stavak 45., EKLJP 2007-IV te *Von Hannover* (br. 2), prethodno navedeno, stavak 101.).

89. Iako tisak ne smije prijeći određene granice, odnosno mora držati do zaštite ugleda i prava drugih, ipak je njegova dužnost, u skladu s njegovim obvezama i odgovornostima, prenijeti informacije i zamisli o svim pitanjima od općeg interesa. Zadatak informiranja nužno nosi „obveze i odgovornosti“, ali i ograničenja koja si novinari moraju sami nametnuti (*Mater protiv Turske*, br. 54997/08, stavak 55., 16. lipnja 2013.). Osim što je zadaća tiska širiti informacije i zamisli o pitanjima od općeg interesa, javnost ih ima pravo primati. Da nije tako, tisak ne bi mogao igrati svoju prijeko potrebnu ulogu „čuvara javnog interesa“ (*Bladet Tromsø i Stensaas protiv Norveške* [VV], br. 21980/93, stavci 59. i 62, EKLJP 1999-III, *Pedersen i Baadsgaard protiv Danske* [VV], br. 49017/99, stavak 71., EKLJP 2004-XI i *Von Hannover* (br. 2), prethodno navedeno, stavak 102.). Nadalje, Sud ni domaći sudovi ne smiju umjesto tiska birati način izvještavanja u nekom slučaju (*Jersild protiv Danske*, 23. rujna 1994., stavak 31., serija A br. 298 i *Stoll protiv Švicarske* [VV], br. 69698/01, stavak 146., EKLJP 2007-V). Sloboda izražavanja primjenjuje se i na objavu fotografija. Ipak, to je sfera u kojoj je osobito važna zaštita ugleda i prava drugih jer fotografije mogu sadržavati vrlo osobne, čak i intimne informacije o pojedincu ili njegovoj obitelji (*Von Hannover* (br. 2), prethodno navedeno, stavak 103.). Naposljetku, iako je cilj širenja informacija o privatnom životu javnih osoba u načelu zabava, a ne poučavanje, to doprinosi različitosti informacija dostupnih javnosti i zaštita iz članka 10. Konvencije svakako se odnosi i na to. No, ta se zaštita ne primjenjuje kad se primjenjuje članak 8., u slučajevima kad je objavljena informacija privatne i intimne prirode te ne postoji javni interes za njezino širenje (*Mosley protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 48009/08, stavak 131., 10. svibnja 2011.).

c) Opća načela vezana za slobodu procjene i test vaganja suprotstavljenih prava

90. Odabir mjera kojima se osigurava poštovanje članka 8. Konvencije u međuljudskim odnosima u načelu ovisi o slobodi procjene država ugovornica

te o tome jesu li dužnosti države pozitivne ili negativne (*Von Hannover (br. 2)*, prethodno navedeno, stavak 104., s navedenim upućivanjima). Također, prema članku 10. Konvencije, države ugovornice raspolažu određenom slobodom procjene pri procjeni nužnosti i opsega miješanja u slobodu izražavanja zaštićenu tom odredbom (*ibidem*). No, uz tu slobodu procjene dolazi i europski nadzor, kako zakona, tako i odluka u kojima se ti zakoni primjenjuju, čak i kad ih donosi neovisni sud. U izvršavanju svoje ovlasti nadzora, zadaća Suda nije zamijeniti nacionalne sudove, već je njegova dužnost provjeriti, u kontekstu cijelog predmeta, jesu li odluke tih sudova, koje su donijeli na temelju svoje diskrecijske ovlasti, u skladu s odredbama Konvencije na koje se poziva (*ibidem*, stavak 105., s navedenim referencama).

91. U slučajevima koji zahtijevaju test vaganja prava na poštovanje privatnosti i prava na slobodu izražavanja, Sud smatra da se ishod zahtjeva u načelu ne bi smio razlikovati ovisno o tome je li zahtjev Sudu podnesen na temelju članka 8. Konvencije, od strane osobe o kojoj je pisana reportaža, ili, na temelju članka 10., od strane urednika koji ju je objavio. Doista, oba prava *a priori* zaslužuju da ih se jednako poštuje (*ibidem*, stavak 106.). Stoga bi sloboda procjene u načelu trebala biti jednaka u oba slučaja.

92. Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, uvjet „nužnosti u demokratskom društvu“ zahtijeva da Sud utvrdi je li sporno miješanje odgovaralo na prijeku društvenu potrebu, je li bilo razmjerno legitimnom cilju koji se želi postići i jesu li razlozi koje su nacionalna tijela navela za to miješanje relevantni i dostatni (*Sunday Times protiv Ujedinjenog Kraljevstva (br. 1)*, 26. travnja 1979., stavak 62., serija A br. 30). Sloboda procjene koju uživaju nacionalna tijela pri odlučivanju o tome postoji li takva „potreba“ i koje se mjere trebaju usvojiti kako bi se na tu potrebu odgovorilo nije neograničena i dolazi uz europski nadzor kojeg izvršava Sud, koji donosi konačnu presudu o tome protivi li se ograničenje o kojemu je riječ slobodi izražavanja koju štiti članak 10. Ako se vaganje prava koje su provela nacionalna tijela vodilo kriterijima koje je uspostavila sudska praksa Suda, moraju postojati važni razlozi da bi Sud zamijenio stav domaćih sudova svojim (*Von Hannover (br. 2)*, prethodno navedeno, stavak 107.).

93. Sud je već imao priliku iznijeti mjerodavna načela kojima se mora voditi u svojoj ocjeni u tom području. Stoga je uspostavio određeni broj kriterija u kontekstu vaganja prava u slučaju (*Von Hannover (br. 2)*, prethodno navedeno, stavci 109. – 113. i *Axel Springer AG protiv Njemačke [VV]*, br. 39954/08, stavci 90. – 95., 7. veljače 2012.). Tako ustanovljeni mjerodavni kriteriji su: doprinos raspravi od općeg interesa, poznatost osobe o kojoj se piše, tema reportaže, prijašnje ponašanje osobe o kojoj je riječ, sadržaj, oblik i posljedice takve objave te, kad je to primjenjivo, okolnosti u kojima su fotografije snimljene. Kad je riječ o zahtjevima podnesenim na temelju članka 10., Sud između ostalog preispituje i način prikupljanja informacija te njihovu točnost, kao i težinu kazne koja je izrečena novinarima

ili urednicima (*ibidem*). Sud smatra da se tako određeni kriteriji mogu primijeniti na ovaj slučaj.

2. Primjena navedenih načela u ovom predmetu

94. Sud primjećuje da je sporni članak intervju s gđom Coste, koja je otkrila da je knez otac njezina sina. U članku su, između ostalog, opisani detalji okolnosti u kojima je gđa Coste upoznala kneza, njihov intiman odnos, njihovi osjećaji, kneževa reakcija kad je saznao za trudnoću te njegovo ponašanje prema djetetu nakon rođenja. Članak je bio popraćen fotografijama kneza s djetetom u naručju ili kneza u društvu gđe Coste u privatnom i javnom kontekstu (vidjeti stavke 14. – 16. ove presude).

95. U tom pogledu i uzevši u obzir tvrdnje stranaka (stavci 53. i 69. ove presude), kad je riječ o zaključcima njemačkih sudova o vrlo sličnim objavama u časopisu *Bunte*, Sud smatra da je prije svega korisno naglasiti da je njegova uloga u ovom predmetu ponajprije provjeriti jesu li nacionalni sudovi čije odluke podnositelji zahtjeva osporavaju pravedno odvagnuli prava u ovom predmetu, odlučujući o tome u skladu s kriterijima koje je Sud u tu svrhu definirao (a koji su ponovljeni u stavku 93. ove presude). Stoga Sud okolnosti slučaja ne može procijeniti na temelju komparativne analize odluka francuskih i njemačkih sudova o objavljenoj informaciji.

a) O pitanju doprinosa raspravi od općeg interesa

96. Sud napominje da članak 10., stavak 2. Konvencije uopće ne dopušta ograničenje slobode izražavanja kad je riječ o pitanju od općeg interesa (vidjeti, između ostalog, *Wingrove protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 25. studenoga 1996., stavak 58., *Izvjешća o presudama i odlukama* 1996-V). Sloboda procjene država smanjena je ako je riječ o raspravi od općeg interesa (*Editions Plon protiv Francuske*, br. 58148/00, stavak 44., EKLJP 2004-IV). Stoga je u okolnostima ovog slučaja ključno odlučiti bi li se moglo tumačiti da sadržaj intervjua u kojem je otkriveno da je knez otac djeteta predstavlja informaciju koja bi mogla „doprinijeti raspravi od općeg interesa“.

i. O pojmu „doprinos raspravi od općeg interesa“

97. Vlada je tvrdila da bi preširoko tumačenje tog pojma moglo u potpunosti ukinuti zaštitu privatnog života javnih osoba (stavci 65. – 66. ove presude). U tom smislu Sud ističe da određenje tema koje mogu biti od općeg interesa ovisi o okolnostima svakog pojedinog slučaja (*Von Hannover* (br. 2), prethodno navedeno, stavak 109. i *Axel Springer AG*, prethodno navedeno, stavak 90.).

98. Sud također napominje da je već imao priliku izreći svoje mišljenje o različitim situacijama za koje je zaključio da je opravdano s njima upoznati javnost iako se mogu smatrati dijelom nečijeg privatnog života. Tada je uzeo u obzir određeni broj čimbenika na temelju kojih se može odrediti je li

određena objava dijelova privatnog života vezana i uz temu od općeg interesa. Neki od tih čimbenika su važnost te teme za javnost te priroda otkrivene informacije (*Von Hannover (br. 2)*, prethodno navedeno, stavak 109. i, u kontekstu prava na ugled, *Axel Springer AG*, prethodno navedeno, stavak 90., s navedenim upućivanjima).

99. U prošlosti je Sud prihvatio da neki dijelovi privatnog života mogu biti objavljeni zbog mogućeg interesa javnosti da sazna za određene crte osobnosti javne osobe o kojoj je bilo riječ (vidjeti slučajeve *Ojala i Etukeno Oy protiv Finske*, br. 69939/10, stavci 54. – 55., 14. siječnja 2014. i *Ruusunen protiv Finske*, br. 73579/10, stavci 49. – 50., 14. siječnja 2014., u kojima je Sud procijenio da trenutak i način na koji je bivši finski premijer započeo romantičnu vezu i brzina kojom se ta veza razvijala mogu biti od javnog interesa jer se na temelju toga moglo posumnjati u njegovo nepoštenje ili nedostatak prosudbe u tom pogledu). No, ljubavni život i osjećaji osobe u načelu su strogo privatna pitanja. Stoga, u pravilu, nije dopušteno javnost upoznavati s pojedinostima spolnog života i intimnim trenucima para bez njihova prethodnog pristanka, osim u iznimnim slučajevima.

100. Sud je također mnogo puta napomenuo da, iako javnost ima pravo biti informirana, što je osnovno pravo u demokratskim društvima i u određenim se okolnostima može odnositi i na vidove privatnog života javnih osoba, objave kojima je jedini cilj zadovoljiti znatiželju određenog dijela čitatelja o pojedinostima privatnog života osobe ne mogu se smatrati temama koje doprinose bilo kakvoj raspravi od općeg interesa za društvo, ma kako poznata ta osoba bila (*Von Hannover*, prethodno navedeno, stavak 65., *MGN Limited protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 39401/04, stavak 143., 18. siječnja 2011. i *Alkaya protiv Turske*, br. 42811/06, stavak 35., 9. listopada 2012.).

101. Stoga članak koji govori o izvanbračnim vezama iznimno istaknutih javnih osoba, visokih državnih dužnosnika, samo širi tračeve i jedini mu je cilj zadovoljiti znatiželju određenog dijela čitatelja (*Standard Verlags GmbH protiv Austrije (br. 2)*, br. 21277/05, stavak 52., 4. lipnja 2009.). Isto tako objava fotografija s događajima iz svakodnevnog života princeze koja ne obnaša nikakvu službenu dužnost ima cilj samo zadovoljiti znatiželju određenog dijela publike (*Von Hannover*, prethodno navedeno, stavak 65., s navedenim referencama). Sud opet ističe u tom pogledu kako se opći interes ne može svesti na očekivanja publike željne pojedinosti privatnog života drugih ni na glad čitatelja za senzacijama, čak i voajerstvom.

102. Kako bi se provjerilo je li cilj neke objave o privatnom životu drugih samo zadovoljiti znatiželju određenog dijela čitatelja ili sadržava informaciju od općeg značaja, treba procijeniti cijelu objavu i istražiti govori li ona, kad ju se sagleda u cjelini i kontekstu u kojem je objavljena, (*Tønsbergs Blad A.S. i Haukom protiv Norveške*, br. 510/04, stavak 87., 1. ožujka 2007., *Björk Eiðsdóttir protiv Islanda*, br. 46443/09, stavak 67., 10. srpnja 2012. i *Erla*

Hlynsdóttir protiv Islanda, br. 43380/10, stavak 64., 10. srpnja 2012.), o nekom pitanju od općeg interesa.

103. U tom smislu Sud objašnjava da se općim interesom smatraju pitanja koja utječu na javnost u tolikoj mjeri da bi ju mogla opravdano zanimati, koja plijene pozornost javnosti ili izazivaju zabrinutost u javnosti (*Sunday Times*, prethodno navedeno, stavak 66.), osobito zato što se odnose na dobrobit građana ili život zajednice (*Barthold protiv Njemačke*, 25. ožujka 1985., stavak 58., serija A br. 90). Isto vrijedi i za pitanja koja mogu izazvati snažan prijemor, koja se odnose na važnu društvenu temu (vidjeti, primjerice, *Erla Hlynsdóttir*, prethodno navedeno, stavak 64.) ili koja imaju veze s problemom o kojem bi javnost trebala biti informirana (*Tønsbergs Blad A.S. i Haukom*, prethodno navedeno, stavak 87.).

ii. O doprinosu spornog članka raspravi od općeg interesa

104. U ovom su predmetu domaći sudovi zaključili da ne postoji „vijest” ili „bilo koja rasprava od općeg interesa” koja bi se mogla povezati sa spornom objavom, a kako je dijete isključeno iz reda nasljeđivanja prijestolja, u tim okolnostima „društvo nije dokazalo da je ta tema predmetom rasprave u Francuskoj ili Monaku ni da su ju autori članka istražili”. Stoga su sudovi zaključili da je sporni članak miješanje u privatni život kneza koje se ne može opravdati „nužnošću (...) informiranja”. Smatrali su da takva nužnost „ne postoji” (stavci 27. i 36. ove presude).

105. Sud smatra da se članak mora sagledati u cijelosti te uzeti u obzir karakter informacije koja je u članku otkrivena da bi se odlučilo o tome je li sadržaj intervjua koji otkriva kneževu očinstvo informacija koja bi se mogla smatrati pitanjem od općeg interesa. U tom pogledu i uzimajući u obzir zapažanja nacionalnih sudova (stavci 20., 27. i 36. ove presude) i Vlade (stavak 70. ove presude), Sud priznaje da je intervju s gđom Coste sadržavao mnoge pojedinosti o kneževoj intimi te njegovim stvarnim ili pretpostavljenim osjećajima, koji, u okolnostima predmeta, nisu izravno povezani s raspravom od općeg interesa.

106. Ipak, Sud drži da se ne može smatrati da su tema članka isključivo odnosi gđe Coste i kneza, osim ako se pojam općeg interesa ne protumači iznimno usko. Nema sumnje da se ta objava, u svojoj cijelosti i kontekstu te analizirana u svjetlu prethodne sudske prakse navedene u ovoj presudi (stavci 98. – 103. ove presude), odnosila i na pitanje od općeg interesa.

107. U tom smislu Sud ponajprije smatra korisnim naglasiti da, iako je rođenje činjenica intimne prirode, ono nije samo dio privatnosti dotičnih osoba, nego ima i javnu dimenziju jer u načelu zahtijeva javnu izjavu (građanski pravni akt) te utvrđenje roditeljstva. Osim isključivo privatnog i obiteljskog karaktera, utvrđenje roditeljstva osobe ima i javni karakter zbog načina društvene i pravne organizacije srodstva. Prenošnje informacije o rođenju stoga se ne može automatski smatrati isključivo otkrivanjem detalja privatnog života drugoga samo radi zadovoljavanja znatiželje javnosti.

108. Nadalje, uzimajući u obzir specifičnosti Kneževine Monako, gdje su „veze kneževske obitelji i stanovništva vrlo snažne“ te gdje je „vladavina monarhije (...) utemeljena na vezi kneza i nacionalne zajednice“¹, Sud je mišljenja da se ne može zaniijekati da je za opći interes – barem interes kneževih podanika – bila važna činjenica da knez, koji je u tom trenutku bio samac bez djece, ima potomka, i to muškoga. Činjenica da je knežev sin rođen izvan bračne zajednice u tom je smislu nevažna. Naime, rođenje tog djeteta u to je vrijeme moglo utjecati na dinastiju i kneževu imovinu: knez tada još nije bio oženjen i moglo se govoriti o tome kako bi ženidbom sinu dao zakonski status iako je ta mogućnost bila malo vjerojatna.

109. Utjecaji tog rođenja na nasljeđivanje spomenuti su i u članku u dijelu koji govori o upozorenju kneževa savjetnika, koji je navodno rekao: „Shvaćas li da će, ako bude dječak, to iskoristiti da spriječe Alberta da preuzme prijestolje i da će jednog dana dječak imati pravo tražiti prijestolje?“ Vidljivi su i u komentarima gdje Coste kad je izjavila: „Nisam htjela da odrasta kao Mazarine. (...) Samo mi je to bilo važno. Ni na trenutak nisam pomislila da bi mogao biti potencijalni prijestolonasljednik.“ U članku se navode i razlozi koji su mogli navesti kneza da odbije službeno priznati očinstvo i zbog kojih bi ga radije tajio. Usto, u komentarima gdje Coste, koja je izjavila da se boji „za psihičku ravnotežu sina“ i da želi „da odrasta normalno, uz oca“, članak govori i o višim interesima djeteta da se službeno utvrdi očinstvo, taj važan vid djetetova osobnog identiteta.

110. U ovom dijelu Sud napominje, u vezi s Vladinom tvrdnjom da je u članku samo nekoliko redaka posvećeno djetetovom svojstvu mogućeg prijestolonasljednika (stavak 68. ove presude), da je važno samo ustanoviti može li neka reportaža doprinijeti raspravi od općeg interesa, a ne je li ta reportaža postigla taj cilj u potpunosti (*Haldimann i drugi protiv Švicarske*, br. 21830/09, stavak 57., EKLJP 2015). Sud objašnjava da reportaža koja bi mogla doprinijeti raspravi od općeg interesa ne mora biti posve posvećena određenom pitanju. Dovoljno je da se dotakne određene teme i da sadrži jedan ili više elemenata koji bi mogli potaknuti takvu raspravu (*Lillo-Stenberg i Sæther protiv Norveške*, br. 13258/09, stavak 37., 16. siječnja 2014., *Ojala i Etukeno Oy*, prethodno navedeno, stavak 54. i *Ruusunen*, prethodno navedeno, stavak 49.).

111. U ovom predmetu sporna informacija nije bila posve lišena političke važnosti i mogla je potaknuti zanimanje javnosti o pravilima nasljeđivanja na snazi u Kneževini (prema kojima djeca rođena izvan braka ne mogu naslijediti prijestolje). I stav kneza, koji je htio sačuvati tajnu o svom očinstvu i odbijao javno priznati dijete (stavci 25. i 27. ove presude), također je mogao pobuditi zanimanje javnosti u nasljednoj monarhiji čija je budućnost neraskidivo vezana za postojanje nasljednika. Isto vrijedi i za ponašanje

1. Mišljenje o ravnoteži vlasti u Ustavu i zakonima Kneževine Monako, usvojila je 14. i 15. lipnja 2013. Europska komisija za demokraciju kroz pravo (Venecijanska komisija).

kneza prema majci djeteta, koja nije uspjela dobiti ni javnobilježnički dokument o priznanju svog djeteta, ni upis imena oca u dokumente djeteta u matičnom uredu (stavak 17. ove presude), kao i za kneževo ponašanje prema djetetu. Te su informacije mogle otkriti nešto o kneževoj osobnosti, osobito o načinu na koji pristupa obvezama i ispunjava ih.

112. U tom kontekstu važno je podsjetiti na simboličnu ulogu nasljedne monarhije. U takvoj je monarhiji knez utjelovljenje jedinstva nacije. Stoga su i neki događaji vezani za članove kneževske obitelji dio suvremene povijesti iako su iz sfere njihova privatnog života. Tako je Sud dosudio i po pitanju bolesti kneza Rainiera III. (*Von Hannover (br. 2)*, prethodno navedeno, stavci 38. i 117.). Sud smatra da se isto odnosi i na rođenje djeteta, pa čak i ako je rođeno izvan braka, tim više što je u vrijeme objave spornih činjenica to dijete bilo jedini knežev nasljednik. U ustavnoj nasljednoj monarhiji knez i njegovi izravni potomci osiguravaju opstanak države.

113. Sukladno tome, Veliko vijeće smatra da je sporni članak svakako sadržavao brojne detalje iz kneževa isključivo privatnog, pa čak i intimnog života, ali je imao i cilj prenijeti informaciju koja bi mogla doprinijeti raspravi od općeg interesa (stavci 105. – 112. ove presude), kao što su tvrdili podnositelji zahtjeva pred domaćima sudovima i ovim Sudom (stavci 30. – 33. i 52.-53. ove presude).

114. Uzevši u obzir zaključke nacionalnih sudova po tom pitanju (stavak 104. ove presude), Sud je mišljenja da valja naglasiti kako doprinos tiska raspravi od općeg interesa ne mora biti ograničen samo na vijesti ili rasprave koje su postojale i prije. Istina, tisak je sredstvo za širenje rasprava od općeg interesa, ali njegova je zadaća i otkrivati i prenositi javnosti informacije koje bi mogle pobuditi interes i potaknuti jednu takvu raspravu u društvu. Usto, s obzirom na članke koji su se pojavili u *Daily Mailu* i *Bunteu* (stavci 9. i 11. ove presude), Sud primjećuje da je javnost već raspravljala o tome može li dijete biti mogući nasljednik.

115. Stoga Sud smatra da su nacionalni sudovi, u svrhu pravilnog određenja teme članka, trebali sagledati objavu u njezinoj cijelosti, a ne samo izvan konteksta analizirati dijelove koji su govorili o kneževom privatnom životu. No, u ovom predmetu sudovi su odlučili zanemariti mogući interes javnosti za ključnu informaciju iznesenu u članku, onu o postojanju djeteta kojem je knez otac, i usredotočili su se samo na pojedinosti o intimi para koje je iznijela gđa Coste. Na taj su način posve lišili učinkovitosti žalbeni razlog na temelju općeg interesa, na koji su se pozivali podnositelji zahtjeva.

116. U ovom slučaju, uzevši u obzir prirodu informacije o kojoj je ovdje riječ, Sud nema razloga sumnjati da su podnositelji zahtjeva objavom priče gđe Coste doprinijeli raspravi od općeg interesa.

b) O poznatosti osobe o kojoj je riječ i cilju reportaže

i. O utjecaju klasifikacije osobe kao „javne osobe“

117. Sud podsjeća da su uloga, odnosno dužnost koju obnaša osoba o kojoj je riječ i priroda aktivnosti o kojima reportaža piše i/ili koje fotografije prikazuju također važan kriterij koji treba uzeti u obzir (*Von Hannover* (br. 2), prethodno navedeno, stavak 110. i *Axel Springer AG*, prethodno navedeno, stavak 91.). Javni karakter, odnosno poznatost osobe utječu na zaštitu njezina privatnog života na koju ima pravo. Sud je tako u mnogo navrata priznao pravo javnosti na informiranost o određenim vidovima privatnog života javnih osoba (vidjeti, između ostaloga, *Karhuvaara i Iltalehti protiv Finske*, br. 53678/00, stavak 45., EKLJP 2004-X).

118. Valja razlikovati privatne osobe i osobe koje djeluju u javnom kontekstu, primjerice političare ili javne osobe. Ne možemo izjednačiti reportažu o pojedinostima privatnog života neke osobe s reportažom o političarima i činjenicama koje bi mogle doprinijeti raspravi u demokratskom društvu, primjerice zbog izvršavanja njihove službene dužnosti (*Von Hannover*, prethodno navedeno, stavak 63., i *Standard Verlags GmbH i Krawagna-Pfeifer protiv Austrije*, br. 19710/02, stavak 47., 2. studenoga 2006.).

119. Stoga, ovisno o tome obnaša li određena osoba kakvu javnu dužnost ili ne, pravo te osobe na intimnost svog privatnog života može biti više ili manje ograničeno. U tom je smislu pravo javnih osoba na očuvanje tajnosti privatnog života u načelu veće ako ne obnašaju nikakve službene dužnosti (čak i ako imaju samo predstavničku ulogu kao članovi kneževske obitelji; u tom smislu vidjeti *Von Hannover*, prethodno navedeno, stavci 76. – 77.), a manje ako obnašaju takvu dužnost (vidjeti, primjerice, *Lingens protiv Austrije*, 8. srpnja 1986., stavak 42., serija A br. 103 i *Ojala i Etukeno Oy*, prethodno navedeno, stavak 52.).

120. Obnašanje neke javne dužnosti ili natjecanje za neku političku funkciju dotičnu osobu nužno izlažu zanimanju javnosti, pa čak i u sferama njezina privatnog života. Stoga se može smatrati da određena privatna djelovanja javnih osoba nisu privatna zbog utjecaja koji ta djelovanja mogu imati na ulogu tih osoba na političkoj ili društvenoj sceni i zbog interesa javnosti da o tim činjenicama bude informirana. Sud se slaže s analizom Parlamentarne skupštine Vijeća Europe i njezinim zaključkom da „javne osobe moraju biti svjesne da poseban položaj koji zauzimaju u društvu, a koji je često posljedica njihova vlastitog izbora, automatski znači veći pritisak na njihov privatni život“ (Točka 6. Rezolucije 1165 (1998), stavak 43. ove presude).

121. Stoga je sud utvrdio da se političari neizbježno i svjesno izlažu pozornom nadzoru činjenica vezanih za njih i svojih dijela, koje prate novinari i šire građanstvo (vidjeti, između ostalih, *Lingens*, prethodno navedeno, stavak 42.). To načelo ne vrijedi samo za političare, nego i za sve

osobe iz javnog života, koje se u takve ubrajaju zbog svojih djela (u tom smislu vidjeti *Krone Verlag GmbH & Co. KG protiv Austrije*, br. 34315/96, stavak 37., 26. veljače 2002. i *News Verlags GmbH & Co. KG protiv Austrije*, br. 31457/96, stavak 54., EKLJP 2000-I) ili zbog svog položaja (*Verlagsgruppe News GmbH protiv Austrije (br. 2)*, br. 10520/02, stavak 36., 14. prosinca 2006.).

122. Međutim, u određenim okolnostima čak i osoba poznata javnosti može se pozvati na „legitimno očekivanje“ zaštite i poštovanja njezinog privatnog života (*Von Hannover (br. 2)*, prethodno navedeno, stavak 97.). Zbog tog razloga činjenica da je osoba u kategoriji javnih osoba nikako ne znači, čak ni kad je riječ o onima koji obnašaju službene dužnosti, da mediji smiju kršiti profesionalna i etička načela koja bi trebali poštovati i ne opravdava zadiranje u privatni život.

123. Stoga slava ili dužnosti koje obnaša neka osob nikako ne mogu opravdati medijsko zlostavljanje ni objavljivanje fotografija dobivenih prijevaram ili u tajnosti (kad je riječ o fotografijama poznatih osoba snimljenim teleobjektivom bez njihova znanja, vidjeti *Von Hannover*, prethodno navedeno, stavak 68.) ili fotografija koje otkrivaju detalje privatnog života osoba a predstavljaju zadiranje u njihovu intimu (kad je riječ o objavi fotografija o navodnom preljubu, vidjeti *Campmany i Lopez Galiacho Perona protiv Španjolske* (odl.), br. 54224/00, EKLJP 2000-XII).

124. U ovom predmetu Sud primjećuje da je knez, zbog svog podrijetla i pripadnosti kneževskoj obitelji te obnašanja javnih dužnosti, političkih dužnosti kao i predstavničkih dužnosti vladara, neosporno iznimno poznat javnosti. Nacionalni su sudovi stoga trebali odrediti do koje mjere ta poznatost i njegove javne dužnosti mogu utjecati na zaštitu njegova privatnog života na koju ima pravo. No, ti sudovi nisu uključili tu okolnost u ocjenu činjenica koje su ispitivali. Iako je Prizivni sud u Versaillesu podsjetio da postoje iznimke od načela zaštite privatnosti ako iznesene činjenice mogu potaknuti raspravu zbog svog učinka koji proizlazi iz statusa ili dužnosti osobe o kojoj je riječ (stavak 26. ove presude), taj zaključak nije nikako utjecao na njegovu presudu. Isto tako, Kasacijski sud samo je općenito iznio da „svaka osoba, bez obzira na svoj položaj, rođenje, imovinsko stanje i dužnosti koje obnaša ili koje će u budućnosti obnašati, ima pravo na poštovanje privatnosti“ (stavak 36. ove presude).

125. Naime, kako se može dogoditi da očekivanje zaštite privatnog života bude smanjeno zbog javnih dužnosti koje neka osoba obnaša, Sud smatra da su domaći sudovi pri procjeni okolnosti koje su razmatrali trebali postići pravičnu ravnotežu između interesa u ovom predmetu imajući u vidu mogući utjecaj kneževske dužnosti vladara i u tim okvirima pokušati odrediti koji su dijelovi spornog članka iz strogo privatnog života, a koji bi mogli biti dio javnog života.

ii. O cilju objave

126. Sud najprije primjećuje da je sporna objava svakako govorila o privatnom životu kneza utoliko što je opisivala njegove osjećaje i odnos sa sinom. Ipak, pozivajući se na svoje već iznijete zaključke (stavci 106. – 114.), Sud je mišljenja da ključna informacija iz članka, postojanje djeteta, nadilazi okvire privatnog života, uzevši u obzir nasljedni karakter kneževih dužnosti vladara Monaka. Usto, knez se u više navrata javno pokazao uz gđu Coste (stavci 14. i 16. ove presude), pa Sud smatra da kneževa veza s njom više nije isključivo dio njegova privatnog života.

127. Sud zatim naglašava da knežev privatni život nije bio jedini cilj objave članka. Članak govori i o privatnom životu gđe Coste i njezina sina, za kojega je gđa Coste jedina nositeljica roditeljske skrbi. Govori i o pojedinostima trudnoće intervjuirane, njezinim osjećajima, rođenju njezina sina, zdravstvenim problemima djeteta i njihovu zajedničkom životu (stavak 14. ove presude). Sve su to dijelovi privatnog života gđe Coste, koje nije morala držati u tajnosti i o kojima se mogla slobodno izraziti. Sud u tom smislu ne može zanemariti da je sporni članak bio sredstvo izražavanja intervjuirane i njezina sina.

128. Usto, gđu Coste je na suradnju za spornu objavu naveo osobni interes, konkretno želja za službenim priznanjem sina, što članak vrlo jasno iznosi (stavci 14. i 15. ove odluke). Tako je intervju govorio o pitanju od općeg interesa, ali i o različitim i sukobljenim privatnim interesima: interesu gđe Coste da ishodi priznanje za sina, zbog čega je i pozvala medije (stavak 17. ove presude), djetetovu interesu da se utvrdi očinstvo i kneževu interesu da ono ostane tajno.

129. Sud se ipak slaže da se, kako je iznijela Vlada (stavak 63. ove presude), ovaj predmet ne bavi izravno problemom prava na slobodu izražavanja gđe Coste o sebi i sinu jer gđa Coste nije bila stranka u postupku pred nacionalnim sudovima, kao ni u postupku pred Sudom. Sud samo naglašava da je trebalo uzeti u obzir mješavinu elemenata privatnog života gđe Coste i kneza pri procjeni stupnja zaštite na koju potonji ima pravo.

c) O prijašnjem ponašanju osobe o kojoj je riječ

130. Sud primjećuje da se ni domaći sudovi ni stranke u postupku nisu izjasnili o prijašnjem ponašanju kneza. S obzirom na pozadinu predmeta, Sud je mišljenja da mu dokumenti spisa omogućuju samo nagađanje i da ne može sa sigurnošću znati ništa o prijašnjem ponašanju kneza prema medijima niti ga može procijeniti. Štoviše, to što je osoba o kojoj je u članku riječ prije surađivala s tiskom nije dovoljno da joj se uskrati svaka zaštita (*Egeland i Hanseid protiv Norveške*, br. 34438/04, stavak 62., 16. travnja 2009.). Ako pojedinac tolerira i prihvaća objave o svom privatnom životu, bili ti stavovi stvarni ili pretpostavljeni, to ga ne lišava automatski prava na zaštitu njegove privatnosti.

d) O načinu dobivanja informacija i o njihovoj istinitosti

131. Sud najprije ističe da smatra izuzetno važnim da novinari poštuju svoje zadaće i obveze, kao i profesionalna načela svog posla. U tom smislu podsjeća da članak 10. štiti pravo novinara na prenošenje informacija o pitanjima od općeg interesa ako materijale objavljuju u dobroj namjeri i na temelju istinitih činjenica te ako „pouz dane i precizne“ informacije prenose poštujući novinarsku etiku (*Fressoz i Roire protiv Francuske* [VV], br. 29183/95, stavak 54., EKLJP 1999-I).

132. Ključni su kriteriji koje također valja uzeti u obzir i lojalnost sredstava kojima novinari dolaze do informacija i prenose ih javnosti te poštovanje prema osobi na koju se ta informacija odnosi (*Egeland i Hanseid*, prethodno navedeno, stavak 61.). Ako je objava skraćena i redigirana, mogla bi navesti čitatelje na pogrešan put, čime bi se mogao bitno smanjiti njezin doprinos raspravi od općeg interesa (*Stoll*, prethodno navedeno, stavak 152.).

133. Nadalje, Sud želi istaknuti osobitosti ovog slučaja u odnosu na druge slučajeve u kojima je sudio, a u kojima je tisak otkrio privatni život javnih osoba, osobito članova kneževske obitelji. Naime, gđa Coste sama je pozvala *Paris Match* na temelju, kako se čini, osobne i dobrovoljne odluke, svjesna njenih implikacija (stavak 17. ove presude).

134. Istinitost tvrdnji gđe Coste o tome da je knez djetetov otac on nije doveo u pitanje, čak je i javno priznao sina ubrzo nakon objave spornog članka. Sud u tom smislu naglašava koliko je važno da informacije koje se prenose budu istinite. Poštovanje tog načela nezaobilazno je za zaštitu ugleda drugih.

135. Kad je riječ o fotografijama uz članak, gđa Coste ih je dobrovoljno i besplatno ustupila *Paris Matchu* (stavak 17. ove presude), što je utvrdio i Žalbeni sud u Versaillesu (stavak 27. ove presude). Nadalje, fotografije kneza sa sinom nisu bile snimljene bez njegova znanja (usporediti s *Von Hannover*, prethodno navedeno, stavak 68.) ni u okolnostima koje bi ga prikazivale u negativnom svjetlu (usporediti s *Von Hannover* (br. 2), prethodno navedeno, stavci 121. – 123.). Kao i domaći sudovi, Sud primjećuje da su fotografije prikazivale kneza u privatnom kontekstu i da su bile objavljene bez njegova pristanka. No, nisu ga prikazivale na način koji bi u očima čitatelja narušio njegov društveni ugled. Te fotografije nisu prikazivale iskrivljenu sliku o njemu, a služile su samo za utvrđivanje sadržaja intervjua i prikazivale istinitost podataka iznesenih u njemu.

136. Kad je riječ o fotografijama kneza s gđom Coste, nitko nije osporio da su snimljene na javnim mjestima tijekom isto tako javnih događanja, tako da njihovo objavljivanje ne otvara dodatna pitanja u okolnostima ovog predmeta.

e) O sadržaju, obliku i posljedicama spornog članka

137. Vlada predbacuje podnositeljima zahtjeva što su objavljenu informaciju pretvorili u senzaciju i što nisu odabrali samo neke od

informacija koje im je dala gđa Coste te isključili one koje se odnose na kneževu intimu (stavci 71. – 72. ove presude). Domaći su sudovi primijetili da sporna objava sadržava brojne sporedne teme koje se odnose na okolnosti susreta gđe Coste i kneza, njegove reakcije kad je saznao za trudnoću gđe Coste i njegovo kasnije ponašanje prema djetetu (stavci 27. i 36. ove presude).

138. U tom smislu Sud primjećuje da u svojoj svakodnevnoj praksi novinari donose odluke kojima određuju granicu između prava javnosti na informacije i prava drugoga na poštovanje njegovog privatnog života. Njihova je prva dužnost očuvati osobe, uključujući i one javne, od svakog uplitanja u njihove privatne živote. Odluke koje u tom smislu donose moraju se temeljiti na etičkim i profesionalnim pravilima njihove struke.

139. Sud nadalje podsjeća da novinarska sloboda uključuje i odabir načina obrade određene teme. Nije ni na Sudu ni na nacionalnim sudovima da u tom pogledu zauzmu mjesto medija (*Jersild*, prethodno navedeno, stavak 31.). Članak 10. isto tako prepušta novinarima odluku o tome koje detalje objaviti kako bi objava bila vjerodostojna (*Fressoz i Roire*, prethodno navedeno, stavak 54.). Novinari također smiju sami odabrati koje će od dostupnih informacija obraditi i na koji način. No, ta sloboda nije bez obveza (stavci 131.-132. ove odluke).

140. Kad god je riječ o informaciji koja se tiče privatnog života drugih, novinarska je dužnost uzeti u obzir, u granicama mogućega, utjecaj informacija i slika koje će objaviti prije sama njihova širenja. Određeni događaji privatnog i obiteljskog života osobito su zaštićeni u smislu članka 8. Konvencije i novinari stoga o njihovoj obradi moraju odlučivati mudro i oprezno (*Editions Plon*, prethodno navedeno, stavci 47. i 53. i *Hachette Filipacchi Associés*, prethodno navedeno, stavci 46. – 49.).

141. U ovom predmetu sporna objava bila je u obliku razgovora, pitanja i odgovora, a izjave gđe Coste bile su navedene bez novinarskih komentara. Čini se da je ton tog razgovora bio smiren i nije bio senzacionalistički. Komentari gđe Coste prepoznatljivi su jer su navedeni kao citati, a njezini su motivi jasno izloženi čitateljima. Čitatelji također lako mogu razlikovati činjenice od predodžbe koju je imala intervjuirana, njezinih shvaćanja i osobnih osjećaja (stavak 14. ove presude).

142. Sud je već imao prilike napomenuti da sankcioniranje novinara jer je pomogao proširiti izjave koje je dao netko treći u razgovoru ozbiljno onemogućuje doprinos tiska raspravama o problemima od općeg interesa i ne bi se trebalo događati bez osobito ozbiljnih razloga (*Jersild*, prethodno navedeno, stavak 35. i *Polanco Torres i Movilla Polanco protiv Španjolske*, br. 34147/06, stavci 47. – 48., 21. rujna 2010.). Sud smatra sa isto vrijedi i za okolnosti ovog predmeta, u kojem je sporna objava, osim o kneževu privatnom životu, govorila i o pitanju od općeg interesa, a pojedinosti koje je iznijela gđa Coste o svojoj vezi s knezom nisu ugrozile knežev ugled ni potaknule bilo kakav prezir prema njemu (usporediti s *Ojala i Etukeno Oy*, prethodno navedeno, stavak 56. i *Ruusunen*, prethodno navedeno, stavak 51.).

Nitko nije osporio da je gđa Coste iskreno opisala svoj život i osobnu vezu s knezom te da su podnosiocima zahtjeva taj opis vjerno prenijeli. Osim toga, Sud nema razloga sumnjati da je pri prenošenju te priče cilj podnosiocima zahtjeva bio prenijeti javnosti informaciju od općeg interesa (stavak 116. ove odluke).

143. Usto, nacionalni sudovi trebali su pri procjeni spornog intervjua razlikovati i odvagati ono što se u osobnim komentarima gđe Coste odnosilo na samu srž kneževa privatnog života (usporediti s *Ojala i Etukeno Oy*, prethodno navedeno, stavak 56. i *Ruusunen*, prethodno navedeno, stavak 51.) i ono za što bi javnost mogla imati legitimni interes. No, nisu to učinili, nego su ustanovili da informacija o postojanju kneževa sina ne predstavlja „vijest“ niti „je dijelom rasprave od općeg interesa s kojom bi bilo opravdano upoznati javnost zbog legitimnog interesa javnosti da o tome bude informirana“ (stavak 36. ove presude).

144. Taj je razgovor doista prenesen kao priča i popraćen grafičkim efektima i naslovima koji imaju zadaću privući pozornost čitatelja i dirnuti ga (stavak 15. – 16. ove presude). Uzimajući u obzir kritike Vlade o tom problemu (stavak 72. ove presude), Sud naglašava da su način predstavljanja novinskog članka i stil koji se za to rabi pitanje uređivanja i da su stvar urednikova izbora. Ni Sud, ni domaći sudovi u načelu se ne bi trebali o tome izjašnjavati. No, ipak napominje da urednička sloboda nije neograničena i da tisak u tom smislu mora poštovati određene granice, između ostalih i „zaštitu (...) prava drugoga“ (vidjeti, između ostaloga, *Mosley*, prethodno navedeno, stavak 113. i *MGN Limited*, prethodno navedeno, stavak 141.). U ovom predmetu Sud smatra da, ukupno gledano, takav oblik priče popraćene naslovima, fotografijama i podnaslovima ne mijenja sadržaj informacija i ne iskrivljuje ih, već bi ga trebalo smatrati njihovim transponiranjem ili prikazom.

145. Osim toga, uporaba određenih izraza (stavci 15. – 16. ove presude), vjerojatno radi privlačenja pozornosti čitatelja, nije sama po sebi problem u okvirima sudske prakse Suda (*Tănăsoaica protiv Rumunjske*, br. 3490/03, stavak 41., 19. lipnja 2012.), stoga se časopisu ne može predbaciti što je članak uljepšao i učinio ga privlačnijim ako takvo predstavljanje ne iskrivljuje i ne skraćuje objavljene informacije te tako čitatelja navodi na pogrešan put.

146. U vezi s fotografijama koje ilustriraju članak i prikazuju kneza s djetetom u naručju, Sud ponajprije podsjeća da članak 10. Konvencije u pravilu novinarima prepušta odluku je li nužno nečime popratiti informacije koje prenose kako bi ih učinili vjerodostojnijima (vidjeti osobito *Fressoz i Roire*, prethodno navedeno, stavak 54. i *Pinto Coelho protiv Portugala*, br. 28439/08, stavak 38., 28. lipnja 2011.).

147. Zatim primjećuje da je Kasacijski sud procijenio da fotografije osobe objavljene u svrhu dočaravanja sadržaja koji ugrožava njezino pravo na privatni život zaista predstavljaju povredu prava na poštovanje imidža te osobe“ (stavak 36. ove presude).

148. Sud pak smatra da, iako u ovom predmetu nema sumnje da su se fotografije odnosile na privatni život kneza i da knez nije pristao na njihovo objavljivanje, veza tih fotografija sa spornim člankom nije bila nategnuta, umjetna ni proizvoljna (*Von Hannover protiv Njemačke (br. 3)*, br. 8772/10, stavci 50. i 52., 19. rujna 2013.). Njihovo se objavljivanje može opravdati time što su iznesenu priču učinile vjerodostojnijom. Nadalje, u trenutku objave fotografija gđa Coste nije mogla dobiti javnobilježnički dokument o priznanju svog sina (stavci 14. i 17. ove presude), nije imala nikakav drugi dokaz kojim bi mogla potkrijepiti svoju priču i time učiniti nepotrebnim objavu fotografija u časopisu podnositelja zahtjeva. Stoga Sud smatra da su fotografije, iako su javnosti izložile knežev privatni život, bile objavljene kao potvrda tvrdnji iznesenih u članku, za koji je Sud već utvrdio da doprinosi raspravi od općeg interesa (stavak 113. ove presude).

149. Nadalje, te fotografije, same za sebe ili u kombinaciji s tekstom koji ih je pratio (naslovima, potpisima, kratkim komentarima ili samim intervjuom) nisu bile klevetničke, podrugljive ni štetne za knežev imidž (usporediti s *Egeland i Hanseid*, prethodno navedeno, stavak 61.). Uostalom, knez se nije niti žalio na povredu ugleda.

150. Naposljetku, kad je riječ o posljedicama spornog članka, Sud primjećuje da je ubrzo nakon objave članka knez javno priznao svoje očinstvo. Žalbeni sud u Versaillesu smatrao je da je knez bio „prisiljen“ javno objasniti činjenicu iz svog privatnog života (stavak 27. ove presude). Sud smatra da posljedice članka treba sagledati u svjetlu prijašnjih objava u *Daily Mailu* i *Bunteu*. No, čini se da ih u ovom predmetu domaći sudovi nisu smjestili u širi kontekst pokrivenosti ove teme u međunarodnim medijima, u kojima su činjenice iznesene u dotičnom članku već prije objavljene. Nisu uopće smatrali važnom činjenicu da je tajna kneževa očinstva otkrivena u mnogim prethodnim objavama u drugim medijima (stavci 9. i 11. ove presude).

f) O težini kazne

151. Sud podsjeća da u kontekstu preispitivanja razmjernosti mjera nije važno je li sankcija manja ili veća; važna je činjenica da je netko osuđen, čak i kad je ta osuda samo građanske prirode (vidjeti *mutatis mutandis*, *Roseiro Bento protiv Portugala*, br. 29288/02, stavak 45., 18. travnja 2006.). Svako nepotrebno ograničavanje slobode izražavanja nosi rizik od ometanja ili potpunog sprječavanja medijske pokrivenosti sličnih pitanja u budućnosti.

152. U ovom je predmetu društvu podnositelju zahtjeva nametnuto isplatiti naknadu štete od EUR 50.000,00 te je bilo obvezno objaviti sudsku odluku. Sud takvu kaznu ne može smatrati zanemarivom.

g) Zaključak

153. Uzimajući u obzir sva razmatranja izložena u ovoj presudi, Sud smatra da se Vladine argumente o zaštiti kneževa privatnog života i njegova

prava na zaštitu imidža, iako su važni, ipak ne može smatrati dovoljnim za opravdanje miješanja o kojemu je riječ. Pri procjeni okolnosti koje su trebali preispitati, domaći sudovi nisu u dovoljnoj mjeri uzeli u obzir načela i kriterije za test vaganja prava na poštovanje privatnog života i prava na slobodu izražavanja, koje je odredila sudska praksa Suda (stavci 142. – 143. ove presude). Tako su prekoračili svoju slobodu procjene i propustili uspostaviti razuman odnos razmjernosti između mjera za ograničavanje prava podnositelja zahtjeva na slobodu izražavanja koje su donijeli ti sudovi i legitimnog cilja kojemu su težili podnositelji zahtjeva.

U skladu s time, Sud je zaključio da je došlo do povrede članka 10. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

154. Članak 41. Konvencije propisuje:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

155. Podnositelji zahtjeva iznose kako se nadaju pravednoj naknadi koja bi im omogućila podmirenje troška novčane kazne i mjere prisile na objavu sudske odluke, koje su dosudili domaći sudovi. No, nisu naveli visinu iznosa potraživanja.

156. Vlada se nije izjasnila pred Velikim vijećem.

157. Sud napominje da prema pravilu 60., stavku 2. Poslovnika Suda svaki zahtjev podnesen na temelju članka 41. Konvencije treba specificirati ga i potkrijepiti ga relevantnim dokumentima. U suprotnom ga Sud može u cijelosti ili djelomično odbiti. U ovom predmetu podnositelji zahtjeva nisu specificirali svoj zahtjev na ime pretrpljene štete niti su ga potkrijepili relevantnim dokumentima. Stoga Sud ne može odobriti njihov zahtjev za naknadu štete.

B. Troškovi i izdatci

158. Podnositelji zahtjeva traže iznos od EUR 38.463,61 na ime nadoknade troškova koje su morali snositi za postupke pred nacionalnim sudovima. Kao popratne dokumente priložili su račune za odvjetničku nagradu i troškove.

159. Vlada se nije izjasnila pred Velikim vijećem.

160. Sud podsjeća da je naknada troškova zatražena na temelju članka 41. moguća samo ako su troškovi i izdaci stvarno nastali i bili potrebni i njihova je visina razumna. Sud također napominje da podnositelju zahtjeva može

odobriti ne samo naknadu troškova na ime postupka pred tijelima Konvencije, nego i troškova koje je snosio u postupcima pred nacionalnim sudovima, kako bi spriječio i ispravio povredu koju je utvrdio Sud (*Elsholz protiv Njemačke* [VV], br. 25735/94, stavak 73., EKLJP 2000-VIII).

161. Uzimajući u obzir dokumente u svojem posjedu i navedene kriterije, Veliko vijeće u ovom predmetu smatra razumnim po toj osnovi podnositeljima zahtjeva zajedno dodijeliti iznos od 15.000,00 EUR.

C. Zatezne kamate

162. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO:

1. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 10. Konvencije.
2. *Presuđuje*
 - a) Da tužena država mora u roku od tri mjeseca podnositeljima zahtjeva zajedno isplatiti na ime troškova i izdataka EUR 15.000,00 (petnaest tisuća eura), kao i sve poreze koji bi im mogli biti obračunani;
 - b) te da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja na gore navedeni iznos plaća obična kamata koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda.
3. *Odbija* preostali dio zahtjeva za pravednom naknadom.

Sastavljeno na francuskom i engleskom jeziku i objavljeno tijekom rasprave otvorene za javnost u Palači ljudskih prava u Strasbourgu dana 10. studenoga 2015.

Søren Prebensen
zamjenik tajnika

Dean Spielmann
predsjednik